

Forslag til nytt Arbeidsprogram

Bilag til Klassekampen

for AKP(m-l)
1. utkast

1. mai preges av de aktuelle klassekampparolene. Her fra Hammerfest 1979.

Forslag til nytt Arbeidsprogram for AKP(m-l)

1. utkast

Arbeidsutvalget i AKP(m-l) oppnevnte i november en forberedende programkomite som fikk oppgaven å lage et forslag til Arbeidsprogram for partiet. Vi legger med dette fram et utkast til diskusjon.

Vi har tatt som vårt utgangspunkt det Arbeidsprogrammet som partiet vedtok på sitt 1. landsmøte i 1973. Dette ble seinere kritisert for en del politiske feil og mangler og AKP(m-l)s 2. landsmøte klarte ikke å vedta noe nytt Arbeidsprogram.

Kritikken av det gamle Arbeidsprogrammet var rettet mot innhold og politiske paroler, bl.a. svakheter mht analysen av Sovjet. Struktur og disposisjon ble i hovedsak vurdert som bra. Vi har her bygd på den samme formen, dvs. med realtivt korte programmatisk avsnitt og konkrete paroler i tillegg. Men vi har valgt å utvide teksten på bekostning av parolene, i første rekke for at standpunktene skal være bedre begrunnet.

Men dette betyr at utkastet til Arbeidsprogram i enda mindre grad enn sin forgjenger kan leses som et reint «paroleprogram». Parolene kommer i tillegg til programteksten, supplerer den med endel aktuelle og konkrete standpunkter. Men normalt er de mest sentrale standpunktene formulert og begrunnet i selve teksten.

En annen forutsetning har vært at AKP(m-l) har et prinsippprogram som også behandler dagskampen og massearbeidet. I det nye utkastet er dette kap. V. Der blir bl.a. partiets syn på reformer, parlamentarisk arbeid o.l. tatt opp. Vi har funnet det uriktig å prøve å skrive om akkurat det samme her. Dette innebærer at Arbeidsprogrammet ikke er ment å behandle alle sider ved dagens klassekamp. Utkastet er først og fremst et forslag til politisk linje

for AKP(m-l) på en rekke arbeidsområder. Det må derfor heller ikke forveksles med en prioritert plan for partiets arbeid.

Det er innlysende at knapp tid og et stort arbeidsområde har ført til mange svakheter. Men vårt standpunkt er at det ikke vil være mulig å lage et godt arbeidsprogram uten en stor diskusjon, innhenting av standpunkter, nye undersøkelser osv. Denne debatten vil bl.a. pågå i Klassekampen i februar og mars. Vi vil også sende utkastet til mange utafor AKP(m-l) for å be om forslag og kritikk.

Vi har med vilje kalt dette et 1. utkast og tar sikte på å legge fram et nytt, revidert forslag i løpet av mai bygd på de kommentarene som nå kommer inn. Som leserne vil se har komiteen i flere saker formulert flertalls og mindretallsstandpunkter.

Komiteen vil be om at de som kritiserer utkastet så langt råd er forsøker å sende inn konkrete forslag til alternative formuleringer og paroler. Marker hvilke avsnitt dere evt. vil ha strøket og erstattet med nye.

Vi håper programmet har fått en lesbar form og har satt av en marg med plass til å notere korte kommentarer.

Utkastet er ikke behandlet av noe politisk organ i AKP(m-l) og står helt og fullt for vår rekning.

Oslo 15. januar 1980

Den forberedende
programkomiteen for
Arbeidsprogrammet

Send inn dine forslag til
Arbeidsprogramkomiteen
c/o Klassekampen
Boks 83, Bryn, Oslo 6

INNHOLDSFORTEGNELSE

Kap. 1. Innledning	3	Kap. 15. Internasjonal solidaritet.	17
Kap. 2. Industripolitikken og kampen for arbeidsplassene	4	Kap. 16. Mot all kvinneundertrykking	18
Kap. 3. Fagforeningene, tariffkampen og arbeidsmiljøet	6	Kap. 17. Ungdommens interessekamper	20
Kap. 4. Datateknologien	8	Kap. 18. Mot undertrykking av barna	21
Kap. 5. Personbeskatning	8	Kap. 19. For sosial boligbygging, forsvar bomiljøet	22
Kap. 6. Mot avfolking og sentralisering	9	Kap. 20. Kollektivtrafikk og trafikksikkerhet	23
Kap. 7. Mot rasering av landbruket	10	Kap. 21. Kunst-, kultur- og media-politikk	24
Kap. 8. Fiskeripolitikk	11	Kap. 22. Utdanning og forskning	26
Kap. 9. Naturressurser og energi	12	Kap. 23. Målkampen	27
Kap. 10. Forsvar natur og miljø	13	Kap. 24. For masseidrett, mot kommersialisering	28
Kap. 11. Svalbard og Jan Mayen. Norske besittelser i Antarktis og Sørishavet.	14	Kap. 25. Mot nedbygging av helse- og sosialsektoren	29
Kap. 12. Demokratiske rettigheter	15	Kap. 26. Forsvar alderspensjonisters og de trygdedes rettigheter	30
Kap. 13. Mot rasisme og nasjonal undertrykking	16	Kap. 27. Bekjemp misbruk av rusmidler	31
Kap. 14. Forsvar homofiles rettigheter	16	Kap. 28. Kriminalpolitikk	32

KAP.1

INNLEDNING

Innledning

AKP(m-l) har en langsiktig målsetting som er uttrykt i prinsippprogrammet. Dette målet er det klasseløse samfunn, kommunismen. Veien til dette går gjennom en sosialistisk revolusjon som oppretter proletariats diktatur over borgerskapet og innfører fullt demokrati for folket. Dette er forutsetninga for at klassene etter lang tid vil forsvinne og staten dø bort.

Prinsippprogrammet (se utkastet, kap. V) tar også opp AKP(m-l)s syn på dagskampen, forholdet mellom strategi og taktikk og gir de allmenne retningslinjene for vårt massearbeid og parlamentariske arbeid i dagens Norge. Dette er årsaken til at disse spørsmålene ikke er behandlet i noe eget kapittel her. Arbeidsprogrammet tar heller ikke opp partiets samepolitikk og militærpolitikk, fordi vi på disse to områdene har egne programdokumenter.

Arbeidsprogrammet begrenser seg derfor til å slå fast AKP(m-l)s politiske linje på en rekke områder av klassekampen i den kommende landsmøteperioden. Programmet avklarer hvilken hovedlinje vi vil følge og reiser aktuelle krav og paroler som partiet vil kjempe for. Programmet må ikke forveksles med en politisk plan som prioriterer partiets arbeid. Dette må vi til enhver tid vurdere ut ifra en konkret vurdering av den politiske og taktiske situasjonen.

Arbeidsprogrammet er, som prinsippprogrammet og andre programdokumenter, bindende for partiets arbeid. Men ettersom det reiser aktuelle og konkrete, taktiske paroler vil mange forhold kunne føre til at de etter ei tid må endres. Noen

reformkrav kan bli innfridd og derfor foreldet. Nye og viktigere ting kan komme til. Og ikke minst vil økt erfaring og kunnskap kunne føre til at partiet må skifte standpunkt i enkelte spørsmål.

Det er derfor nødvendig at det hele tida er debatt om punktene i Arbeidsprogrammet, og det er uunngåelig at partimedlemmer er uenig i enkeltparoler. Slike motsetninger må aksepteres som naturlig i partiet. Landsmøtet pålegger Sentralkomiteen å trygge en sånn meningsutveksling i partiet og gir SK i fullmakt å innkalle til en landskonferanse som kan revidere Arbeidsprogrammet i den kommende landsmøteperioden.

Flertallet av de sakene som tas opp i dette programmet er reformkrav som bare kan vinne fram gjennom kamp fra fagbevegelsen og andre masseorganisasjoner. Mange vil være defensive, for å forsvare rettigheter og goder som stadig blir utthult og angrepet fra borgerskapets side. Vi kommunister ser det som vår plikt å gå i spissen også for denne daglige klassekampen. Samtidig ser vi det som vår oppgave å bruke denne kampen til å styrke den revolusjonære og sosialistiske bevisstheten i arbeiderklassen og folket.

AKP(m-l) deltar også i valgene til storting, kommunestyre og fylkesting. Vår hovedlinje er å gjøre dette gjennom Rød Valgallianse, i et samarbeid mellom AKP(m-l) og uavhengige sosialister. Ut fra ei konkret vurdering vil vi også kunne delta i lokalt valgsamarbeid som springer ut fra viktige kampsaker.

KAP.2 INDUSTRIPOLITIKKEN OG KAMPEN FOR ARBEIDSPLASSENE

A. Industripolitikken

Industrien i Norge er kapitalistisk. Målet for eierne er å oppnå maksimal profitt. Alle andre hensyn er underordnet dette. Store industrikonsern med en rekke underselskaper dominerer norsk industri. Kontrollen over disse har et fåtall finans- og redergrupper og den norske staten. Staten er blant de største industrikapitalistene i Norge. I likhet med andre storbedrifter konkurrerer statsbedriftene på det imperialistiske verdensmarkedet, og deltar i den økende etableringen av industri utenfor Norges grenser. Bedriftene som er helt eller delvis eid av staten drives på samme vis som den privateide industrien. Staten har ofte vært en pådriver for å øke profitten og sanere vekk «ulønnsom» industri.

Sosiale, distriktspolitiske og andre samfunnsmessige hensyn settes til side under jakta på profitt. Det er ikke mulig å drive industrien i folkets interesse så lenge kapitalismen består. Men hver eneste dag kjemper arbeidsfolk mot de brutale virkningene av den kapitalistiske industridriften. Og det er både mulig og nødvendig å stille politiske krav til statens industripolitikk.

Regjering og statsapparat har avgjørende makt over utviklingen også i bedrifter hvor staten ikke sjøl er kapitalist. Dette skjer gjennom styring av finans-, kreditt-, handels- og industripolitikken. Staten kan kaste loddet i vekstskålen når det er spørsmål om en bedrift skal overleve eller dø.

AKP(m-l) mener at statsovertaking av bedrifter må vurderes fra sak til sak. Fordi staten driver kapitalistisk utbytting og er et redskap for kapitalistklassen, er statsovertaking ikke noe skritt mot sosialismen. Men det gjør samfunnet økonomisk mer modent for sosialisme. Flere eksempler mot slutten av 1970-åra har vist at statsovertaking eller statlig innsprøytning av kapital i kriserammede bedrifter i seg sjøl ikke er noen garanti for å sikre arbeidsplassene.

AKP(m-l) er tilhenger av at alle tekniske nyvinninger blir tatt i bruk i Norge for å sikre at arbeidet kan utføres lettest mulig. Men så lenge kapitalismen har styringen over de tekniske nyvinningene, fører de også med seg store skadevirkninger for folket. Natur- og miljøødelegging, helsefare, arbeidsløshet og avfolkning følger i kjølvannet til det tekniske framskrittet når det bare utnyttes til å skape ny profitt.

En allsidig næringsstruktur er nødvendig for Norge både av forsyningsmessige og distriktspolitiske grunner. Samtidig støtter AKP(m-l) kravet fra landene i den tredje verden om en ny økonomisk verdensordning. Vi krever at regjeringa må oppgi sin motstand mot at u-landene bygger opp egne nasjonale flåter. Partiet går mot beskyttelsestiltak for norsk industri som hindrer utviklingslandene i å utvikle sin industri og handel. Norge må aldri gi u-land dårligere handelsvilkår enn Efta og EF.

Bare der vitale forsynings- og beredskapsmessige interesser står på spill kan slike tiltak forsva-

res. Partiet går inn for at beskyttelsestiltak for øvrig blir nedtrappet samtidig med at det må bygges opp alternative arbeidsplasser.

AKP(m-l) kjemper mot norsk imperialistisk utbytting i andre land, og mot imperialistisk utbytting fra andre lands side i Norge. Hvordan norsk kapitaleksport og norske utenlandsetableringer skal bekjempes, vil AKP(m-l) foreta konkrete vurderinger av i de forskjellige sakene. Partiet går strategisk inn for nasjonalisering av all utenlandsk kapital og industri i Norge. Men også på dette feltet vil det være nødvendig med nøyaktige og konkrete vurderinger av hvordan det vil slå ut for arbeidsplassene i hvert enkelt tilfelle.

Det såkalte Lied-utvalget har lagt opp til en storstilt omlegging av norsk industri, og regner arbeidstakerne som flyttbare brikker i dette spillet. Vurderingene av hvilke bransjer og bedrifter som skal nedlegges, tar utelukkende hensyn til hva som er mest profitabelt for eierne. Utvalget ønsker også å gjøre Norge enda mer avhengig av verdensmarkedet og konjunktursvingningene der. AKP(m-l) går på det skarpeste imot Lied-utvalgets innstilling og holdninger.

Partiet vil avsløre og bekjempe den storstilte subsidieringen av norsk storindustri som foregår gjennom skattesystemet og fra folketrygdfondet.

I tillegg går vi bl.a. inn for:

- Utbygging av industri for videreforedling av norske råvarer og halvfabrikata. Sikring av videreforedling lokalt.
- Skjerpet etableringskontroll.
- Vern av spesielt utsatte og livsviktige næringer.
- Ordrene til offshore-virksomheten i Nordsjøen må dirigeres til norsk industri. Reparasjon og vedlikehold av oljeutstyr skal skje i Norge, og som regel hos produsentene.
- Råstoffer fra kontinentalsokkelen ilandføres i Norge.
- Rentesubsidiene til industrien oppheves, bortsett fra subsidier for skip som bygges til u-land. Størrelsen på slike skip må ikke begrenses.
- Subsidiene på elektrisk kraft til storindustrien må fjernes.
- Investeringer må bli avgiftspliktige på linje med forbruksvarer.
- Bedriftene må betale folketrygdavgift etter arbeidsverdien, ikke etter lønnsutbetalingen.
- Ordningen med skattefrie fondsavsetninger for storindustrien avskaffes. Avskrivningsreglene endres slik at industrien betaler skatt av reell formue og inntekt.
- Staten må overta oljeboringen på norsk kontinentalsokkel.
- Statlig forvaltningsselskap for statseid industri må ikke opprettes, desentralisert kontroll og styring styrkes.

- Norsk Hydros engasjement i gruveprosjektet i Brasil må avvikles, planene om etablering i Thailand skrinlegges.
- Norske rederes sabotasje av u-landenes krav om økt andel av verdens skipsfart må bekjempes.
- Gjennomfør investeringsavgiften på produksjonsutstyr!

B. Kampen for arbeidsplassene

Arbeid til alle er ikke mulig i et kapitalistisk samfunn. I krisetider vil arbeidsledigheten øke, og kapitalistene og statsapparatet deres vil prøve å spille grupper av arbeidstakere ut mot hverandre.

AKP(m-l) vil delta aktivt i kampen mot nedlegginger, oppsigelser og permitteringer. Partiet slåss for full sysselsetting så langt det er mulig under dagens samfunnssystem. Kampen gjelder også retten til arbeid der folk bor. Vilåret for å oppnå resultater i kampen for arbeidsplassene er at de fagorganiserte sjøl aksjoner og tar i bruk alle nødvendige kampmidler. Fra partiet kan de regne med full støtte, for alle rettferdige krav. AKP(m-l) vil støtte samarbeid fagforeningene imellom når det gjelder å berge arbeidsplasser, og gå imot kapitalistenes splitt og hersk-politikk og bidra til å utvikle en bredest mulig enhet i slike saker.

AKP(m-l) stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

- Minimum 14 000 ansatte i skipsbyggingsindustrien.
- Kraftig reduksjon av leiefirmaenes virksomhet. Bort med slike firmaer som driver ulovlig utleie av arbeidskraft.
- Bedriftene pålegges å utrede alternativ produksjon der tradisjonell produksjon ikke lenger er mulig.
- Intern fagopplæring i stedet for permitteringer.
- Bedriftene må ta inn et visst antall lærlinger i forhold til antallet ansatte.
- Full ledighetstrygd etter samme satser som sjukelønnsordninga. Ingen krav til opptjening eller flytting.
- Full opparbeiding av ansiennitet og pensjonspoeng under arbeidsledighet og permitteringer.
- Ansiennitetsprinsippet følges når oppsigelser er uunngåelige.
- Sysselsettingstiltak innen boligbygging, helse- og sosialsektoren og samferdsel må vurderes.

C. Den økonomiske politikken for øvrig

Gjennom medlemskap i bl.a. OECD og tollunionen GATT er Norge økonomisk alliert med de store imperialist-landa. AKP(m-l) krever at dette samarbeidet blir avvikla, samtidig som vi vil arbeide for at samhandelen økes med utviklingsland. Denne samhandelen må skje på like vilkår og til gjensidig fordel.

Men Norge er også sjøl utbytta av imperialismen, bl.a. gjelder dette oljeutvinninga og smelte-

Hamax-arbeiderne gikk til streik mot nedlegging — og vant.

verksindustrien. AKP(m-l) vil strategisk arbeide for en nasjonalisering av de utenlandske selskapene i Norge.

Tross at staten er et redskap for borgerskapet, er det mulig for arbeiderklassen å presse gjennom tiltak som er i dens interesser. AKP(m-l) er for at staten har et høgt fellesforbruk til formål som skoler, sjukehus, militært forsvar mot aggresjon, kollektivtransport osv. Vi går mot forsøkene på å skjære ned utgiftene på disse sektorene.

Generelt går vi mot bruk av statsmidler i form av subsidier til industrien, eller tiltak for å redde formua til kriseramma kapitalister, slik Rekstenhjelpa var et eksempel på. Samtidig er det i enkelte tilfeller helt nødvendig og riktig å stille krav om statsstøtte for å opprettholde arbeidsplassene, f.eks. i Tandberg-saka.

AKP(m-l) er tilhenger av at forsikringsselskaper, forretningsbankene og andre store kreditinstitusjoner nasjonaliseres.

Arbeidsgiveravgifta må omlegges. Avgifta må være høyest for kapitalsterke, og ikke som nå for arbeidskraftkrevende bedrifter.

Vi stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

- Utmelding av GATT.
- Nei til all kapitaleksport.
- Gjenninnfør investeringsavgifta på produksjonsmidler.
- Øk beskatningen av inntektene i næringslivet.
- Øk investeringene til fellesformål.
- Øk skattlegginga i oljesektoren i takt med prisøkninga på olje.

KAP.3 FAGFORENINGENE, TARIFF- KAMPEN OG ARBEIDSMILJØET

A. Gjør fagforeningene til kamporganisasjoner

Fagforeningene er arbeiderklassens viktigste redskap i kampen for bedre kår. De organiserer arbeidere og funksjonærer på tvers av partitilknytning og andre meningsforskjeller. Trygge lønns- og arbeidsforhold kan ikke oppnås endelig under kapitalismen. Derfor må også fagforeningene kjempe for avskaffelse av det kapitalistiske systemet og for sosialisme.

Dersom fagforeningene skal kunne fylle sin oppgave i arbeidet for medlemmenes interesser krever det klassekamp og ikke classesamarbeid.

AKP(m-l) er motstander av den politikken ledelsen i LO står for med samarbeid med NAF, og at de fagorganisertes krav underlegges den statlige økonomiske politikken.

DNA og LO-ledelsen har gått i spissen for en kraftig utbygging av classesamarbeidet bl.a. gjennom Hovedavtalen og utviklinga av bedriftsdemokratiet. Dette systemet har til hensikt å binde de fagorganiserte, gjøre dem medansvarlige for kapitalistenes profitt og sikre at kapitalismen fortsatt skal kunne bestå.

Hovedavtalens grunnprinsipp er classesamarbeidet. Den aksepterer til fulle kapitalistenes styringsrett og pålegger de fagorganiserte fredsplikt.

AKP(m-l) tar avstand fra hele classesamarbeidsideologien. Samtidig vil partiet aktivt kjempe for alle reformer som kan svekke kapitalens styringsrett og styrke de fagorganisertes rettigheter og kampmuligheter.

AKP(m-l) ser det som en hovedoppgave å styrke demokratiet og grunnplansaktiviteten i fagforeningene. Partiet er motstander av alle former for kupp-metoder, og den politikken LO-ledelsen står for med å fatte vedtak over hodet på og i strid med medlemmenes ønsker.

Det sosiale grunnlaget for classesamarbeidslinja i LO er et sjikt av privilegerte byråkrater som for lengst har fjerna seg fra arbeiderklassens livsvilkår og interesser. AKP(m-l) vil kjempe imot alle privilegier for tillitsmenn, men kreve at de får nødvendige midler til å utføre et skikkelig arbeid for medlemmenes interesser.

AKP(m-l) vil arbeide for å skape enhet i fagforeningene på grunnlag av arbeiderklassens interesser i kampen mot arbeidskjøperne og staten, uten å skjele til partipolitisk tilknytning eller andre meningsforskjeller. Vi vil også arbeide for å styrke enheten mellom de fagorganiserte på tvers av nasjonale, etniske og kulturelle skiller.

AKP(m-l) stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

- Bort med fredsplikten i Hovedavtalen
- Forhandlingsrett to ganger årlig for alle klubber og foreninger
- Full streikerett ved lokale lønnsforhandlinger
- Nei til tidsbegrensning av politiske streiker
- Ingen arbeidsrett mot arbeidere som aksjonerer

Under Vinmonopolstreiken gikk de streikende sjøl ut på gata med stands og innsamlingsbøsser.

- Nei til politi mot streikende arbeidere
- Ingen legalisering av eller politibeskyttelse for streikebrytere, uansett om streiken formelt er lovlig eller «ulovlig»
- Forby yrkesforbud mot fagorganiserte på grunnlag av politisk eller faglig aktivitet
- Forbud mot avskjedigelse av aksjonerende arbeidere
- Forhandlingsplikt ved permitteringer, oppsigelser og nedleggelser
- Full tilgang for fagforeningene til bedriftens regnskaper og planer
- Rett til bruk av egen ekspertise betalt av bedriften
- Bort med taushetsplikten for fagforeningsrepresentanter i styrer og utvalg
- Fagforeninga må ha full kontroll med de ansattes representanter i styrer og utvalg
- Rett til å holde alle klubb- og foreningsmøter i arbeidstida
- Vetorett for fagforeningene mot nedlegging, oppsigelser, permitteringer, større investeringer og utbetaling av aksjeutbytte.
- Forbundene i LO må stå fritt til å avgjøre oppgjørsformen
- Alle tariffavtaler skal ut til uravstemming
- Ingen rett for LO til å overprøve stemmeresultatet
- Nei til tariffavgift og organisasjonsplikt
- Nei til kollektivt medlemskap i politiske partier
- Bort med den automatiske kontingentstøtten til DNA-prensa
- AUF skal ikke være LOs ungdomsorganisasjon.
- Utmelding av Norge/Sovjet-sambandet
- Bryt kontakten med LO-ledelsene i de Sovjetdirigerte statene i Øst-Europa og Histadrut i Israel
- Full støtte til frigjøringsbevegelsene i den 3. verden.

B. Kjemp for bedre lønns- og arbeidsforhold

Kapitalistene kjemper for å holde arbeidsfolks lønninger nede på et absolutt minimum og utbytte arbeidskrafta hardest mulig gjennom en lang arbeidsdag med høyt oppdrevet tempo.

Fagforeningenes fremste oppgave er å kjempe mot utbyttinga og for forbedringer i lønns- og arbeidsforholdene.

AKP(m-l) tar på det skarpeste avstand fra alle forsøk på å velte byrdene av det kapitalistiske systemet over på arbeidsfolk.

På slutten av 70-tallet opplevde det store flertall av de fagorganiserte en kraftig nedgang i kjøpekrafta. Store grupper lavtlønte lever på inntekter som er fullstendig uakseptable.

Dette har kapitalistene først og fremst oppnådd gjennom grove statlige inngrep i fagbevegelsens rettigheter, og med aktiv støtte fra ledelsen i LO.

Kombinerte oppgjør, lønnsstopp og tvungen voldgift har kraftig undergravd fagbevegelsens forhandlings- og kampmuligheter.

AKP(m-l) er prinsipielt imot statlige inngrep og diktat i lønnsforhandlingene.

AKP(m-l) stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

- Frie forbundsvisse oppgjør — nei til kombioppgjør
- Nei til tvungen voldgift
- Bort med koblingsbestemmelsen i arbeidstvistloven
- Innføring av garantibestemmelser i alle overenskomster om at ingen skal tjene under 90 prosent av gjennomsnittet i industri og bergverk
- Fjerning av de lønnstrinn i stat og kommune som ligger under dette nivået
- Helautomatisk indeksregulering med full kompensasjon og svingetall 2
- Ny konsumprisindeks basert på levekostnadene til en arbeiderfamilie
- 7 timers arbeidsdag med full kompensasjon og ingen krav til tilsvarende økt produktivitet
- 6 timers arbeidsdag innen 1984
- Lik arbeidstid for funksjonærer og arbeidere
- Frivillig pensjon med fulle pensjonspoeng ved fylte 60 år
- Ingen nedgang i lønna for dem som må skifte arbeid internt på bedriftene pga. alder eller sjukdom

... og nei til kombinerte og samordnete!

- Forbud mot skiftarbeid som ikke er tvingende nødvendig av produksjonstekniske eller samfunnsmessige grunner
- 5 ukers ferie, 6 uker for dem over 55 år
- En ukes lengre ferie og lavere pensjonsalder i Nord-Norge

C. Arbeidsmiljøkampen

Det blir stadig påvist at en hel rekke fysiske og psykiske skader stammer fra risikofylt og skadelig arbeidsmiljø. Bedriftseierne skrur opp tempoet og innfører nye stoffer og rutiner i produksjonen uten hensyn til arbeidernes liv og helse. Det er en stor og sentral oppgave for fagforeningene å kjempe mot denne formen for utnytting av arbeidskrafta.

Arbeidsmiljøloven er en viktig sosial reform som bedrer arbeidsfolks juridiske stilling i forhold til bedriftseierne. Den kom i stand etter mye diskusjon og press fra grunnplanet i fagbevegelsen.

Men det krever arbeid og kamp å få innfridd de bra bestemmelsene i loven. Kapitalistene forsøker å få endret noen av paragrafene i loven og staten gir villig dispensasjoner til fordel for kapitalen. AKP(m-l) vil kjempe for å forsvare loven mot utthuling. Samtidig vil vi gå inn for forbedringer på områder der arbeidernes krav ikke er innfridd.

Ledelsen i Arbeidstilsynet praktiserer i dag loven til fordel for bedriftseierne. Særlig omgås bestemmelsen om at hensynet til arbeidsmiljø skal gå foran økonomiske hensyn. De gjennomfører i praksis heller ikke de straffebestemmelsene som kan anvendes overfor kapitalister som ikke følger lovens pålegg.

Arbeidstilsynets personale er likefullt et nyttig redskap i kampen for et bedre arbeidsmiljø. AKP(m-l) går inn for å styrke Arbeidstilsynets kapasitet med flere ansettelser.

Arbeidsmiljøutvalgenes myndighet bør utvides og vi går inn for at representantene for de ansatte skal ha absolutt flertall i utvalgene.

Samtidig vil vi slå fast at det er fagforeningene som er den avgjørende faktoren i kampen for arbeidsmiljøet. Vi vil oppfordre fagforeningene til å sikre at miljøtillitsmennene representerer og står under fagforeningenes kontroll.

AKP(m-l) stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

- Ingen uthuling av arbeidstidsbestemmelsene. Dispensasjoner kan bare gis dersom fagforeninga godkjenner dem
- Nei til svekking av oppsigelsesvernet
- Planene om reduksjon av støynivået må gjennomføres
- Fullstendig registrering av helsefarlige stoffer
- Forbud mot bruk av stoffer før arbeidsgiver har bevist at de er ufarlige
- Rett til å stanse alt helsefarlig arbeid.
- Full streikerett i miljøspørsmål
- Rett til bruk av uavhengig ekspertise betalt av bedriften
- Alle forskningsresultater omkring arbeidsforholdene i bedriftene skal være offentlig tilgjengelige

Kampen mot helsefarlige arbeidsforhold fikk et gjennombrudd i 70-åra. Hva står igjen? Bildet er fra PVC-fabrikken på Herøya (1974).

KAP.4 DATATEKNOLOGIEN

Datateknologien er til stor fordel i bygging av sosialisme i Norge. Kraftig utvikling av produktiv-kreftene, framgang i vitenskap og teknikk og større muligheter for samfunnsplanlegging er blant de ting et sosialistisk Norge har bruk for.

I dag blir datateknologi brukt til å øke effektiviteten og profitten for borgerskapet. AKP(m-l) kjemper mot den teknisk betingte massearbeids-løsheten som innføring av datateknologi vil føre med seg, spesielt innafor industri, handel og kontor. Vi krever at der ny teknologi sparer arbeidskraft, skal arbeidstida settes ned. Vi kjemper for at ingen arbeidsplasser skal legges ned, uten at det er garantert andre, fullverdige arbeidsplasser der folk bor. Det kan skje enten ved utvidelse av produksjonen eller alternativ produksjon.

Vi krever opplæring, spesielt i datateknikk, av lønsmottakere som rammes av automatisering og rasjonalisering. Opplæring og omskolering skal være et tilbud til alle aldersgrupper. Det skal skje på bedriftens eller statens bekostning og skje i arbeidstida.

Arbeidsløshet vil true lønnsnivået generelt. Kravet om redusert arbeidstid blir møtt med lønnsnedslag. Dette kjemper vi mot. Vi krever arbeidstidsforkortelse og omlegging av arbeidsordningene uten nedslag i lønna.

Dataavtalen mellom LO og NAF er full av runde formuleringer som blir tolket forskjellig. Klubber og foreninger må kreve streikerett knytta til avtalen. Vi krever at datateknikk ikke budsjetteres og kjøpes inn før de ansatte er informert om

konsekvensene for arbeidsplass, arbeidsordning og arbeidsmiljø og før forhandlinger om disse forholda er sluttført.

Datateknologi vil forsterke en del miljøproblemer på arbeidsplassene. Vi krever korte intervaller ved skjermene for operatørene for å motvirke synsskader, muskelskader og stress. De ansatte må ha full adgang til fysioterapeut og øyenlege i arbeidstida. Vi krever større bevilgninger til forskning om miljøproblemer knytta til datateknikk.

Datateknologi er en trusel mot personvernet. Vi krever stramme restriksjoner i bruk av dataregistre. Bedrifter skal ikke ha tilgang til annet enn helt nødvendige opplysninger om arbeidstakere. Dette skal de ansatte ha rett til å kontrollere. Enkeltetater skal ikke lagre informasjon om annet enn det som må til for etatens arbeid.

AKP(m-l) stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

- 6 timers dag nå, 4-timers dag i løpet av 80-åra.
- Korte skift ved dataoperasjoner.
- Streikerett og forhandlingsrett inn i dataavtalen.
- Opprett datatillitsmannsordning i alle bedrifter som bruker datateknikk.
- Utvida adgang til fysioterapeut og øyenlege for dataoperatører.
- De ansatte skal ha veto rett ved innkjøp av utstyr de mener er helseskadelig.

Automatisert lager for apotekervarer. Datateknikken truer med massearbeidsløshet. Krev kortere arbeidstid, ingen oppsigelser og ingen lønnsreduksjon!

KAP.5 PERSONBESKATNING

AKP(m-l) kjemper for beskatning etter evne. Dette er et sentralt prinsipp i en progressiv skattepolitikk. Arbeidsfolk skattes over evne i dag. Vi krever vesentlige skattereduksjoner for vanlige lønsmottakere, skattefrihet for pensjonister og trygdede. Barnefamilier må få økte skattelettelser. Klassefradraget i klasse 2 må dekke reelle merutgifter med at to personer skal leve av inntekten, minimum 10 000 kroner i 1980-kroner.

Vi er mot det borgerlige kravet om redusert statsskatt for folk med store inntekter. Derfor kjemper vi mot regjeringas skatteforslag som bygger på «flat» beskatning.

Næringsdrivende og ansatte i toppsjiktet i firmaer har et utall muligheter for å svindle unna skattbar inntekt. Avskrivingsregler åpner for private kjøp i firmaets navn, fusk med kvitteringer og overdrevne representasjonsutgifter. AKP(m-l) krever innstramming av regelverket, og opprusting av kontroll med regnskaper. Vi er mot skattefrihet på aksjeutbytte. Vi krever et rentetak som gir vanlige folk mulighet til å trekke av lånerenter, men hindrer fradrag på luksusforbruk og skattesvindler.

AKP(m-l) bekjemper indirekte beskatning. Denne skatteformen rammer vanlige lønsmottakere hardest fordi de må bruke mesteparten av lønna til forbruksvarer. Momsen er inflasjonsdrivende, og den åpner for utstrakt skattesvindler fra næringsdrivende. Momsen må fjernes til fordel for omsetningsavgift på siste ledd, og avgiften må senkes til 15 prosent.

Vi stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

- Ingen inntektsskatt for folketrygdpensjonister og trygdede.
- Maksimum 30 prosent gjennomsnittsskatt for inntekter under 100 000, redusert skatt for lavtlønte.
- Progresjonsgrensene må indeksreguleres.
- Vekk med momsen på mat- og forbruksvarer.
- Vekk med momsen på avgifter.
- Klassefradraget skal gi 10 000 økt nettoinntekt for alle inntekter.
- Inntil 20 000 generelt rentefradrag, rentefradrag på boliglån begrensa til 40 000. Grensa må indeksreguleres.

Ikke bare matmomsen — hele momssystemet må bort!

KAP.6 MOT AVFOLKNING OG SENTRALISERING

Under kapitalismen vil storproduksjon alltid være mer lønnsom enn småproduksjon. En produsent som ligger nær markedet og viktige kommunikasjoner vil ha store fordeler framfor en som ikke gjør det.

Disse lovene i kapitalismen har i Norge ført med seg en enorm flytting fra distriktene og inn til de store byene. Dette har i sin tur forsterka bolig-mangelen og den sosiale nøden i byene.

At landsbygda er økonomisk underlegen byene er uløselig knytta sammen med det kapitalistiske systemet, og kan bare fjernes sammen med det. Derimot er det mulig å bremse denne utviklinga gjennom politiske og økonomiske tiltak.

I hele etterkrigstida har den statlige politikken hatt forflytting fra utkantene som mål. Denne utviklinga har blitt pressa gjennom i hovedsak ved hjelp av landbruks- og fiskeripolitikken. Men nedlegging av skoler, kommunikasjoner, sjukehus osv. har også vært viktige virkemidler fra staten sin side. I de tilfeller arbeidsplasser har blitt oppretta, har ofte lokalsamfunnet blitt bygd opp rundt en eneste bedrift.

Staten har gjennom Distriktenes Utbyggingsfond ansvaret for å bedre sysselsettinga i utkantene. Men til nå har dette skjedd gjennom «desentralisert sentralisering», i SIVA-anlegg og vekst-

sentra. Midlene fra fondet har ofte blitt utnyttet av bedrifter med dårlig økonomi.

I 70-åra har politisk kamp og den økonomiske høgkonjunkturen redusert tempoet i fraflyttinga. Krisa, utviklinga i oljesektoren og politiske tiltak med basis i Lied-innstillinga ser nå ut til å øke fraflyttinga og antallet pendlere igjen. AKP(m-l) vil støtte enhver motstand mot denne utviklinga, og går mot Lied-innstillinga. Vi går inn for juridiske og økonomiske tiltak som kan hindre nedlegging av arbeidsplasser og etablere nye der folk bor.

Vi stiller i tillegg bl.a. disse krav:

- Ingen reduksjon i den statlige støtten til kommunene.
- Ingen etablering av nye statsinstitusjoner i Oslo, Bergen eller Trondheim.
- Garanterte arbeidsplasser til kommuner ramma av kraftutbygging.
- Nei til nedlegging av offentlige kommunikasjonsmidler og servicetiltak.
- Strengere etableringskontroll.
- Fjern regel om flytteplikt i arbeidsløyseordninga.
- En prosent ekstra-avgift på alle investeringer. Midlene overføres Distriktenes Utbyggingsfond.

Nedlegging betyr avfolking og hus etter hus blir stående tomme.

KAP.7

MOT RASERING AV LANDBRUKET

I tida etter krigen har over 100 000 mindre bruk blitt nedlagt i landbruket. Samtidig har titusenvise av land- og skogsarbeidere blitt rasjonalisert bort. Dette skyldes dels økt mekanisering og at de små bruka bukka under i konkurransen med de store. En annen viktig årsak var den statlige politikken for å skaffe industrien mer arbeidskraft. Denne utviklinga har tjent borgerskapet og storbøndene, som har erverva nye markeder og fått grunnlag for økt produksjon.

Landbrukspolitikken til AKP(m-l) tar utgangspunkt i interessene til landarbeiderne og småbøndene, og retter seg mot de som raserer arbeidsplassene og bruka deres. I mange saker vil interessene til de mellomstore bøndene falle sammen med dette. Fortsatt er det slik at det er de små og mellomstore bruka som dominerer landbruket antallsmessig. Disse bruka er ryggraden for bosettinga i distriktene. De er grunnsteinen i arbeidet for å øke norsk matproduksjon, og dermed bedre sjølforsyningsevnen. Opprettholdelsen av de små bruka blir dermed viktig også ut fra hensynet til den forsvarsmessige beredskapen.

AKP(m-l) går derfor inn for å sikre de små og vanskeligstilte brukas inntektsevne gjennom bruk av kvantumsavgrensede priser og distriktstilskudd. Og vi ser økt nydyrking og utbygging av avløserordninga til også å omfatte de små bruka som nødvendig for å sikre arbeidsplassene i distriktene. Vi ønsker å favorisere driftsmåter som gir god utnyttelse av lokalressursene, som økt grovforproduksjon.

En slik landbrukspolitikk er også i interessene til arbeiderklassen i byene. Den har fått føle flukten fra landsbygda i form av press på boligmarkedet og økte levekostnader. En grunnpillars i AKP(m-l)s politikk er derfor å utvikle enheten mellom arbeiderklassen og de arbeidende bøndene, mot den felles fienden, borgerskapet.

To organisasjoner hevder i dag å ivareta de faglige og økonomiske interessene til de arbeidende

bøndene: Norges Bondelag og Norsk Bonde og Småbrukarlag. Trass ulik sammensetning, politisk og økonomisk tilknytting er det likevel ingen *grunnleggende* forskjell på dem; Gjennom ledelsen fungerer de i hovedsak i interessene til storbøndene og staten. AKP(m-l) går derfor mot alle forsøk på å blåse opp motsetningen mellom Småbrukarlaget og Bondelaget til den viktigste i landbruket, i stedet for motsetningene mellom småbøndene og storbøndene. Vi avviser også en sammenblanding av økonomiske og faglige organisasjoner, slik sammenslåinga mellom Bondelaget og Landbrukets Sentralforbund er et eksempel på.

Vi stiller i tillegg bl.a. disse krav:

- Øk låneramma i landbruksbanken. Lånekøen må avvikles og renta senkes til 4 prosent.
- Vekk med traktoravgifta.
- Full økonomisk jamnstilling mellom industriarbeiderne og bøndene.
- Fastlønn i skogen.
- Landarbeiderne må lønnes som fagarbeidere i industrien.
- Øk nydyrkinga. Støtte til kooperative dyrkingslag. Statlig ekspropriering av tilleggsjord til småbønder der dyrkingsjord ikke fins.
- Opphev sammenslåinga mellom Landbrukets Sentralforbund og Bondelaget.
- Loven om bo- og driveplikt må handheves. Gardprisen må settes ut fra bruksverdi.
- Staten må overta avløserordninga. Lik avløsning til alle.
- Senk grensene for fabrikkproduksjon av mjølk, kjøtt og egg.
- Rett til lik fordeling av inntekta mellom kvinne og mann.
- Fire og en halv måneds svangerskapspermisjon for bondekvinnene.
- Stans nedlegginga av små slakteri og meieri.
- Nei til nedbygging av dyrka og dyrkbar jord.
- Gjør godseierskogene til bygdeallmenninger.

Bønder i kamp for økt potetpris. Noen spør: hva med forbrukerne?

KAP.8 FISKERIPOLITIKK

A. Vern av fiskebestanden

Utryddelse truer nå de viktigste fiskeslagene i norske farvann. Dette er det altoverskyggende problemet i norsk fiskeripolitikk. Særlig utsatt er den norsk-arktiske torskestammen. Også fra norsk side har den vært for hardt beskattet. Men i dag er det sovjetiske rovfisket hovedårsaken til at den norsk-arktiske torsken vil forsvinne fra havet hvis det ikke tas raske og konsekvente vernetiltak.

Tross advarsler fra havforskerne og krav fra fiskerne har myndighetene ikke tatt slike tiltak så det monner. Regjeringas politikk har vært styrt av fiskerimonopolenes profittbegjær og unnfallenhet overfor Sovjetunionen. Internasjonal havrett gir Norge full rett til nødvendige reguleringer innenfor 200-milsgrensa.

AKP(m-l) vil kjempe for reguleringer og tiltak som verner og berger den norsk-arktiske torskestammen, og kreve at regjeringa står imot det sovjetiske presset.

Partiet krever 155 millimeters trålnett i norsk sone, inkludert Svalbard-sonen. Russerne må innføre 155 mm maskevidde i sin del av Barentshavet. Utenlandske trålere må fiske utenfor 50-milsgrensa, norske trålere utenfor 12-mila. De trålfrie sonene må utvides kraftig i omfang, og de trålfrie periodene økes. Områder med stor ansamling av småfisk må straks avstenges for trålfiske.

AKP(m-l) vil også arbeide for:

- Stans av sommerloddefisket, og fisket etter unglodde.
- Kvoteregulering av sei- og rekefisket. Økt minstemål på seien.
- Stans av snurpefisket etter sild, begrensning av garn- og angelfisket etter forsvarlige kvoter. Sildefangstene må gå til konsum. All fangst av småsild forbys.

B. Fiskeindustri og bosetting

Massearbeidsløshet truer fiskeindustrien, og dermed også bosettingen på kysten. Krisen i råstofftilførselen har ikke ført til at fisken blir bedre utnyttet. Foredlingsgraden i Norge er liten. Mye råstoff og halvfabrikata går til utlandet. Produksjonen konsentreres i dag til noen få storanlegg.

AKP(m-l) krever snarlige tiltak som sikrer bedre utnytting av fiskeråstoffet. Partiet går sterkt imot den planlagte saneringa regjering og storkapital legger opp til for fiskebrukene, spesielt i Nord-Norge. Bruk som har betydning for å opprettholde sysselsetting og bosetting må ikke nedlegges. Høyforedling av fisken må desentraliseres og skje der fisken blir ilandført.

Kravet fra fylkesfiskarlagene, andre fiskarlag og organisasjoner om at oljeboring ikke iverksettes nord for 62 breddegrad må tas til følge.

AKP(m-l) stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

- Offentlig støtte til opprustning av konvensjonelle fiskebruk.
- Støtte til bygging av store og små fryselagre og prisstøtte til dobbeltfrysing av fisk må gis.
- Trålerne må underlegges dirigeringsplikt. Føringsystemet for levendefisk til produksjonssted må utvikles raskt. Eksport av rundfrossen fisk forbys.
- Langtidslagring av sei må få nødvendig støtte.
- Minsteprisen på fisk heves.
- Fast minstehyre til trålermannskapene, kraftig økning av minstelotten til kystfiskerne.
- Fiskernes forslag om trygdeordning, ferieordning og avløserordning som i landbruket må innfris. Akkorden i fiskeindustrien må vekk, fastlønn innføres.
- Fjorten dagers permisjonsvarsel for arbeidere i fiskeindustrien. Arbeidsledighetstrygden i fiskerinæringen økes. Dagpengene utbetales første permisjonsdag.

Sovjetisk tråler i arrest i Hammerfest. Sovjets rovfiske truer torskebestanden og dermed hele bosetninga i nord.

C. Grensesituasjonen i Barentshavet

Sovjetunionen driver utpressingspolitikk for å få kontroll over havområder og deler av kontinentalsokkelen i Barentshavet som rettmessig tilhører Norge. Supermaktslederne i Kreml har, på grunn av norsk ettergivenhet, alt lykkes med å presse grensene vestover. Målet deres er hegemoni i hele Barentshavet. Både militærstrategiske hensyn, mulighetene for utplyndring av fiskeriene og utnyttning av olje og mineraler på sokkelen ligger til grunn for denne imperialistiske frammarsjen som skjer på Norges bekostning.

Sovjets hensynsløse rovfiske truer alt bosetting og industri på Finnmarkskysten. Stoppes ikke frammarsjen, vil eksistensgrunnlaget til meste parten av Finnmarks befolkning forsvinne.

AKP(m-l) krever derfor:

- Gråsoneavtalen mellom Norge og Sovjetunionen må forkastes. Norge må stå på prinsippet om deling etter midtlinja, og søke støtte for det internasjonalt.
- Kontrollen i den norske økonomiske sonen på 200 nautiske mil må bli skarp og effektiv. Rovfiske og yngeldrap stoppes, og alle fiskeriavtaler med Sovjet legges på is til dette skjer.
- Militære provokasjoner mot Norge i Barentshavet må føre til resolute protester.

KAP.9

NATURRESSURSER OG ENERGI

A. Energipolitikken

Den voldsomme veksten i energiforbruket i den industrialiserte, kapitalistiske verden kan ikke fortsette å øke uten at det betyr katastrofe for generasjonene etter oss. Særlig er det viktig å innskrenke bruken av ressurser som ikke kan gjenvinnes. Den kapitalistiske rovdriften på slike energikilder må stanses. Landene i den 3. verden må ikke av økonomiske grunner bli nektet sin rettmessige andel av verdens totale energireserver.

Norge har store vannkraftreserver, og det er gjort betydelige oljefunn på den norske kontinentalsokkelen. Dette gjør det mulig å løse de norske energiproblemene uten å rasere og forurense natur og miljø. Likevel er det klart at også økningen i det norske energiforbruket må flates ut i årene framover. AKP(m-l) krever at staten griper inn med tvangstiltak for å redusere energisløsinga i den kraftkrevende industrien.

Hvis Norge skal unngå stagnasjon og nullvekst, må staten ruste opp igjen nedlagte småkraftverk og forbedre ledningsnettene. Sammen med utnyttelsen av oljen og gassen fra Nordsjøen og utvikling av alternative energiformer, vil dette gjøre det mulig å unngå enhver form for utbygging av kjernekraft i Norge og verne viktige vassdrag.

AKP(m-l) reiser bl.a. følgende krav:

- Nye oversikter over energi- og kraftbehovet de nærmeste årene må lages. NVEs prognoser må forkastes.
- Nei til atomkraftverk i Norge.
- Samarbeid med OPEC-landene. Nei til IEA!
- Statsstøtte til uavhengig forskning om nye energiformer.
- Kraftnettet moderniseres og nedlagte kraftverk settes i drift igjen.
- Utbygging av overføringslinje som knytter Finnmark til samkjøringsnettet prioriteres.
- Ny kraftkrevende industri må ikke bygges. Det må satses på mer videreføring der slik industri allerede fins.

B. Olje.

I en verden med knapphet på energi er oljefunne- ne i Nordsjøen av stor betydning. De kan dekke Norges energibehov i lang tid, samtidig som de kan gi bidrag til land i den 3. verden uten slike ressurser.

Nordsjø-oljen kan også gi råstoff til ny industri, og dermed skape nye arbeidsplasser og øke Norges nasjonale, økonomiske uavhengighet.

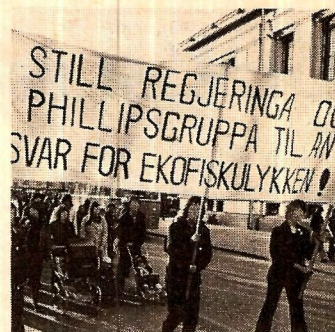
Betingelsen for dette, er streng kontroll og styring av oljevirkomheten. Hverken de store oljeselskaperens profittthunger eller hensynet til store lån opptatt i utlandet, må få bestemme takten i

oljeutvinninga. I dag er det de multinasjonale selskapene og de store norske med Statoil og Hydro i spissen som bestemmer hvilken oljepolitikk som skal føres. Norske myndigheter tjener disse interessene, og ikke interessene til folket i Norge. Store rikdommer føres ut av Nordsjøen av de internasjonale selskapene. Voldsomme kostnads- overskridelser gjør stadig lønnsomheten mindre. Med oljevirkomheten er klimaet i arbeidslivet blitt hardere. Mange selskaper hindrer fagorganisering; svartelisting og yrkesforbud er vanlig. Et utall leiefirmaer splitter arbeiderne og minsker sikkerheten.

Døds- og skadestatistikken viser at oljearbeiderne er svært utsatt. Liv og helse teller lite, og myndighetene har ikke engang sikre tall for hvor mange som er drept eller kystet i Nordsjøen. Oljedirektoratets kontroll med virksomheten er illusorisk. Mangel på fagfolk og klare regler, samt et utall dispensasjoner, hindrer oversikt og styring. De ansvarlige politiske organene lar denne utviklinga fortsette uten å gripe inn. Etter ti års oljevirkomhet blir viktige avgjørelser stadig tatt av selskapene utenfor Norges grenser. Nordmennene har stort sett de underordnede stillingene, og mange arbeider uten faglig og sikkerhetsmessig opplæring, fordi myndighetene ikke har sørget for utdanningsmuligheter.

AKP(m-l) reiser bl.a. disse kravene:

- Nasjonal styring av oljevirkomheten. De multinasjonale selskapene må ut av norsk sektor.
- Utbyggingskostnadene må under kontroll, bl.a. gjennom normal anbuds konkurranse.
- De store norske selskapene, Statoil, Hydro og Saga, må styres og kontrolleres effektivt av det offentlige.
- Utvinningstakten må være moderat, og ikke bestemmes av hensyn til profitt eller nedbetaling av gjeld i utlandet.
- Full rett til fagorganisering og virksomhet på installasjonene. Vekk med svartelisting, yrkesforbud og trynetillegg.
- Faglig og sikkerhetsmessig opplæring til alle i oljevirkomheten.
- Effektiv rapportering av skader og uhell.
- Alle dispensasjoner fra arbeidsmiljøbestem- melsene inndras.
- Nedbrytinga av respekten for fagarbeid må stanses. Amerikanske tilstander kan ikke godtas.
- All gammeldags boreteknologi må bort. Boredekk og derrick må automatiseres.
- Lavtlønnsgupper som cateringpersonalet må få tillegg som bringer dem på høyde med andre oljearbeidere.
- Uforsvarlig rasjonalisering og usikre kontraktsforhold må bort.

Gambling med arbeidernes liv og helse har vært en del av hverdagen på oljeplattformene i Nordsjøen.

KAP.10

FORSVAR NATUR OG MILJØ

A. Natur og miljøvern

Kapitalisme betyr rovdrift på natur og ressurser. Hensynet til profitt går foran nødvendigheten av å økonomisere og planlegge etter fellesskapets behov. En forsvarlig samfunnsmessig styring må til for å unngå store skadevirkninger og utplyndring av reservene rundt om på kloden vår. Slik styring kan bare oppnås under sosialismen. Men vern av natur og ressurser er livsviktig allerede i dag, hvis ikke kommende slekter skal få uløselige problemer å slite med.

Slik situasjonen er i Norge i dag, er det ikke folkets behov som avgjør hvordan vi bruker ressursene våre. Myndighetene er mest opptatt av å legge forholdene til rette for lønnsom stordrift på de fleste områder.

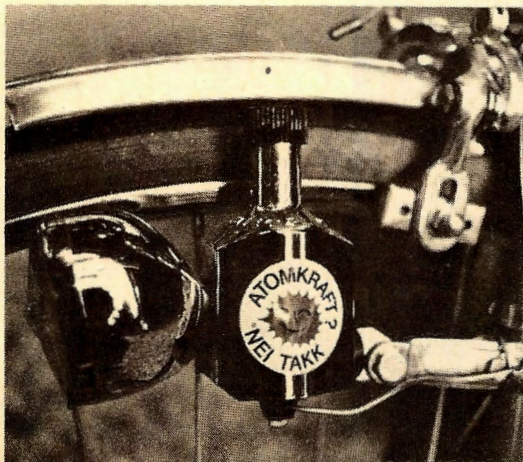
Norge har store og verdifulle naturområder, med rike muligheter for jakt-, fiske- og fritidsaktiviteter. I de nærmeste årene blir det viktig å verne disse verdiene og sikre at vanlige mennesker får adgang til fjell, skog og strandområder. I samarbeid med lokale instanser må det utarbeides detaljerte planer for bruk og vern, som både tar hensyn til folk som bor ved og bruker områdene, og de store gruppene mennesker i byer og på tettsteder som trenger rekreasjon og muligheter til ferdsel i skog og mark året rundt.

Den siste tida har forståelsen for vern av natur og miljø blitt stadig større. AKP(m-l) er glad for denne utviklinga, og vil støtte folk som reiser kamp for lokale krav om fornuftigere bruk av natur og ressurser. Partiet støtter natur- og miljøvernbevegelsen.

(Miljøspørsmål på arbeidsplassene er behandlet i kap. 3 c.)

AKP(m-l) reiser bl.a. følgende krav:

- Varig vern av vassdragene på Hardangervidda, Finnmarksvidda, Saltfjellet og i Jotunheimen.
- Ja til nasjonalpark på Hardangervidda.
- Nei til utbygging av Alta-Kautokeinovassdraget, Orkla-Grana og Rauma.
- Offentligheten må sikres adgang til skog og mark, fjell- og strandområder.

- Verne- og bruksplaner lages i nært samarbeid med lokalbefolkningen.
- Konfiskering av privateide vidder og naturområder.
- Fri adgang til kjøp av jakt- og fiskekort overalt.
- Nei til skytefelt i viktige naturområder. Lokalbefolkningen må avgjøre.
- Stopp planene om skytefelt på Fosen.

B. Nei til boring nord for 62°

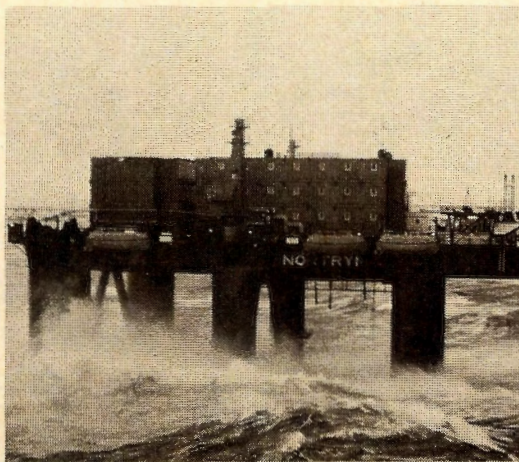
Oljevirksomhet til havs fører med seg stor risiko for utblåsing og andre miljøskader. Løngs kysten vår kan dette true både den økologiske balansen og livet i havet. Utstyret som brukes er mangelfullt og de store investeringene gjør at grove sjanser blir tatt. Utblåsinga i Mexico-gulven er et grotesk eksempel. Skadevirkningene av den kjenner i dag ingen. Den har også vist at verdens beste ekspertise og oljevernutstyr står hjelpeløse overfor slike katastrofer.

En utblåsing utenfor kysten av Nord-Norge vil få enda verre følger. Oljesøl brytes langsommere ned under arktiske forhold, og oppsamling av sølet vil være umulig i lange perioder. Dette kan sette hele bosettinga i Nord-Norge i fare ved at fiskeyngelen blir ødelagt.

AKP(m-l) går imot leteboring nord for 62° så lenge oljevernberedskapen ikke er bedre enn i dag. Den kommunale og interkommunale beredskapen må først bygges opp og utprøves, og nye metoder for oppsamling av oljesøl må utprøves.

AKP(m-l) reiser bl.a. følgende krav:

- Ingen leteboring nord for 62° før oljevernberedskapen er forsvarlig.
- Hensynet til livet i havet må alltid telle mest. Bosettinga må ikke settes i fare.
- Nytt oljevernutstyr må utprøves under realistiske forhold med olje på vannet.
- Staten må betale utgiftene til kommunal og interkommunal oljevernberedskap.
- Hvis boring starter nord for 62°, må det alltid bores med to rigger parallelt av hensyn til sikkerheten.

Storm på Staffjord. Hvordan ville oljelenserverke her? Nei til boring nord for 62. breddegrad!

KAP.11 SVALBARD OG JAN MAYEN. NORSKE BESITTELSE I ANTARKTIS OG I SØRISHAVET

AKP(m-l)s standpunkt er at Svalbard og Jan Mayen er rettmessige deler av Norge, mens det ikke finnes noen norsk rett til besittelsene i Antarktis og Sørishavet. Begrunnelsen for dette standpunktet har partiet gitt i prinsippprogram og uttalelser.

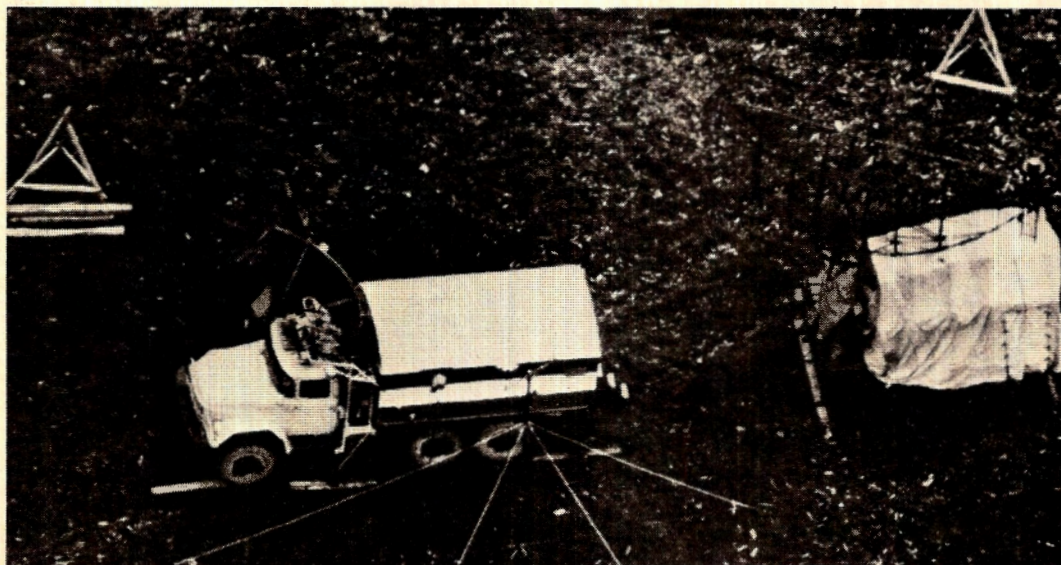
I Arktis og Nordishavet er partiets krav at Norge med fasthet må håndheve suvereniteten over norsk territorium. Besittelsene på den sørlige halvkule må Norge gi avkall på. Gjøres ikke det første, åpner det for hegemoni for imperialismen. Gjøres ikke det andre, betyr det fortsatt norsk imperialistisk politikk i området.

På Svalbard er det i dag Sovjetunionens aggressive og ekspansjonistiske politikk som er den største truselen mot norsk råderett og suverenitet. Svalbard må fullt ut integreres i det norske samfunnet. Når det gjelder Jan Mayen, er det beskyttelsen av ressursene i havet rundt øya som er viktigst.

På denne bakgrunnen stiller AKP(m-l) følgende krav:

- Den sovjetiske helikopterbasen på Kapp Heer på Svalbard må fjernes.
- Norske myndigheter må straks iverksette en fullstendig undersøkelse av samtlige sovjetiske installasjoner på øygruppa.
- Norge må begynne arbeidet for å avvikle den imperialistiske Svalbard-traktaten som gir fremmede makter anledning til fritt å etablere seg på øygruppa og utnytte naturressursene der.
- I tråd med dette arbeidet må norske myndigheter legge opp en plan for å fjerne utenlandsk virksomhet og oppheve utenlandsk kontroll over norsk territorium ved å inndra utenlandske monopolers utmål. Mineralundersøkelserne deres stoppes snarest.
- Planen må inkludere nedlegging av de sovjetiske gruvesamfunnene innen en bestemt tidsfrist, for eksempel 1990.

- Respekt for vernesonen på 200 nautiske mil rundt Svalbard må drives gjennom med de maktmidler Norge har til rådighet, på lik linje med hva som skjer i øvrig norsk farvann. Særlig viktig er det at Norge arbeider i internasjonale fora for å få supermaktene Sovjet og USA til å godkjenne sonen. Vi går inn for at vernesonen etableres som økonomisk sone og også gjelder virksomhet på kontinentalsokkelen.
- Planen for full drift i Svea-gruva iverksettes snarest, med nødvendige bevilgninger over statsbudsjettet.
- Svalbard må få status som norsk fylke. Nåværende og framtidige gruvesamfunn må få lokalt sjølstyre som kommuner, med alminnelig folkevalgt representasjon.
- Unntakslovene og -reglene for Svalbard oppheves.
- Virksomhet som Store Norske Spitsbergen Kulkompani i dag driver i Longyearbyen, og som i andre deler av landet ville vært kommunalt ansvar, overtas straks av staten. På sikt blir den en kommunal oppgave.
- Forhandlingene med Island om fiskeriene ved Jan Mayen må påskyndes og bringes til en snarlig løsning.
- Norge må innføre 200 miles økonomisk sone rundt øya, men ta hensyn til vitale islandske interesser.
- Island og Norge må samarbeide for å stoppe andre lands rovfiske ved Jan Mayen, i første rekke det sovjetiske.
- De norske besittelsene Bouvetøya og Peter den 1.'s øy i Sørishavet og Dronning Mauds land på Antarktis-kontinentet avvikles. Spørsmålet om de framtidige rettighetene, vitenskapelig utforskning og utnytting av naturressursene i området tas opp på en konferanse i FNs regi.
- Norske ekspedisjoner til området innstilles inn til videre.

Russisk radar på Kapp Heer. Bort med hele basen!

KAP.12

DEMOKRATISKE RETTIGHETER

Kampen for de demokratiske rettighetene er viktig, også i et land som Norge der det borgerlige demokratiet står sterkere enn i mange andre land. AKP(m-l) arbeider for at arbeiderklassen skal ta makta. Partiet mener at et sosialistisk samfunn skal og må bli langt mer demokratisk for folkeflertallet enn dagens samfunn er. Men bare hvis arbeiderklassen og partiet slåss for demokrati i dag, kan vi sammen videreutvikle det etter at borgerskapet er fratatt makta.

AKP(m-l) forsvaret derfor de demokratiske rettighetene mot alle innskrenkninger, alle reaksjonære og fascistiske angrep.

Men striden er ikke bare defensiv. På noen områder er det nødvendig og mulig å utvide disse rettighetene, og partiet vil arbeide for dette så langt råd er under det nåværende samfunnssystemet.

AKP(m-l) mener at det er spesielt viktig å kjempe for retten til arbeid, mot yrkesforbud, trakassering og politiske oppsigelser. Ytrings- og pressefriheten må forsvares og utvides. Rettssikkerheten må vernes og holdes i pakt med folkets rettsbevissthet. Det lokale demokratiet og sjølstyret må ikke uthules. Valgordningene må gjøres mer rettferdige. Folk må sjøl få bestemme sitt livssyn, og derfor går vi imot religiøs indoktrinering — samtidig som vi forsvaret religionsfriheten.

Av særlig betydning er det å forsvare minoritetenes rettigheter og sikre at grupper som har andre oppfatninger og holdninger enn flertallet ikke diskrimineres.

Men personer som vil drive politikk på forbrytersk grunnlag har ikke krav på slike rettigheter. Det betyr at partiet fortsetter kampen for å hindre at nazister og fascistiske organiseringer seg.

Retten til fagorganisering er en av de sentrale demokratiske rettighetene det arbeidende folket i Norge, har tilkjempet seg. De som trodde at organisasjonsretten var en «selvfølge» i Norge har fått se noe annet. AKP(m-l) forsvaret denne retten. Partiet mener at fagorganisering må være et spørsmål om frivillighet, og går imot tvangsorganisering.

Ytringsfriheten er en annen gammel og «selvfølgelig» rettighet, som til og med er grunnlovsfestet. Men borgerskapet, staten og voldsapparatet har vist en aggressiv tendens til å slå ned på samfunnskritiske ytringer, og har ivrig brukt domstolene for å prøve å tukte pressefolk og andre, til taushet.

AKP(m-l) har skarpt gått imot denne skjerpede holdningen til makthaverne, og partiet vil fortsette å alliere seg med dem som forsvaret retten til fri meningsbrytning og avslørende samfunnskritikk. Kamp mot politiovervåking av politiske meninger har vært og vil være en merkesak for partiet.

Et spesielt farlig trekk ved det borgerlige demokratiet i Norge, er undertrykkingen og hindringene for folkets kamp som er nedfelt i lover og forordninger. AKP(m-l) går imot den tiltagende bruken av tvangslover, som for eksempel lov om tvungen lønnsnemnd.

Det lokale demokratiet i Norge uthules stadig. Flere kommuner står «på konkursens rand». Staten pålegger kommunene så store økonomiske forpliktelser at kommunestyrenes muligheter til å

ta sjølstendige avgjørelser blir redusert til en formalitet. AKP(m-l) vil styrke det lokale sjølstyret, blant annet gjennom større økonomiske tilskudd fra staten og større handlefrihet for kommunene. I viktige utbyggingssaker hvor lokalsamfunnets ønsker og krav går på tvers av statens, bør kommunene få veto rett mot gjennomføring.

AKP(m-l) hevder at arbeiderklassen i Norge aldri vil komme til makta gjennom parlamentariske valg. Likevel er det viktig å gjøre det parlamentariske styresettet så demokratisk som mulig. Dette betyr at partiet går inn for en mer rettferdig valgordning som sikrer de små og mellomstore partiene rimelig representasjon og utjevningsmandater, uten nedre sperregrense.

Folkets innflytelse på politiske avgjørelser må økes. Et viktig tiltak her er lokale og landsomfattende folkeavstemninger.

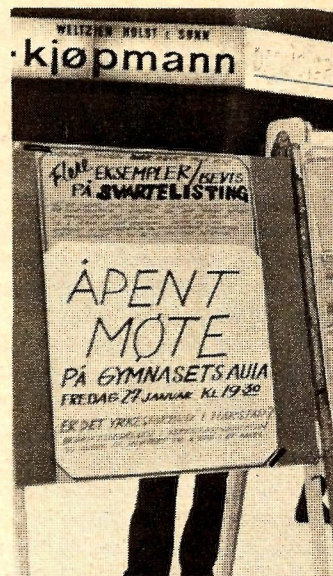
Offentlighetsloven skulle gi den vanlige kvinne og mann bedre mulighet til innsikt i forvaltningen. Men den har til dels virket mot sin hensikt. I få land i vår del av verden foregår det så mye hemmeligstempling av saksdokumenter som i Norge. Saksbehandling bak lukkede dører tjener ikke folket. AKP(m-l) krever økt adgang til innsyn i den offentlige forvaltningen på alle plan, og i private bedrifter.

Rettsvernet for de aller svakeste gruppene i samfunnet har vært i søkelyset. Det gjelder særlig psykiatriske pasienter. Partiet ser det som sin plikt å gå skarpt mot alle overgrep mot mennesker som ikke fullt ut er herre over sin egen skjebne.

Rettighetene til den samiske minoriteten er særskilt behandlet i partiets sameprogram. Innvandrernes forhold, og rettighetene til en særskilt undertrykt gruppe som de homofile, er behandlet i andre kapitler i dette programmet.

Vi stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

- Retten til politisk og faglig arbeid på skoler og i militærforlegninger må lovfestes.
- Full religions- og trosfrihet. Kirken må skilles fra staten og alle religiøse samfunn må få like rettigheter.
- Religiøs forkynning i barnehager og skoler må ikke forekomme. Ingen trosretning skal ha monopol på bruk av NRK, og forkynnende programmer må sterkt innskrenkes.
- Fri adgang til ikke-kommersielle radiosendinger på FM-nettet.
- Stemmerett for innvandrere ved alle valg.
- Alle offentlig registrerte politiske partier må slippe til på lik linje i NRKs valgsendinger.
- Nazistiske, fascistiske og rasistiske partier og organisasjoner må forbys ved lov.
- Forsvar av streikeretten og fagbevegelsens rett til frie forhandlinger.
- Påbudet om polititillatelse for demonstrasjoner og politiske markeringer som stands o.l. oppheves.
- Taushetsplikt for valgte representanter i offentlig forvaltning og private bedrifter fjernes.
- Massemedia, og særlig NRK, må bestrebe seg på å bringe fram vanlige menneskers meninger, erfaringer og krav.
- Innføring av fylkeskommunalt eller kommunalt sjølstyre på Svalbard. Unntakslovene som gjelder på Svalbard må oppheves.
- Avskaffelse av kongedømmet, innføring av republikk.

Mot yrkesforbud og svartelisting — forsvaret de demokratiske rettighetene!

KAP.13

MOT RASISME OG NASJONAL UNDERTRYKKING

Rasediskriminering og nasjonal undertrykking er et stort problem i Norge. Rasistiske grupper driver trakassering og oppfordrer til fremmedhat. Nynazistene forsøker å mobilisere nordmenn til provokasjoner mot innvandrere fra land i den 3. verden. AKP(m-l) krever at rasistiske og fascistiske organisasjoner forbys og at staten aktivt bruker lovforbudet mot rasediskriminering. Vi støtter og deltar i det enhetsarbeidet som drives mot rasismen.

AKP(m-l) er mot innvandringsstoppen, og krever at den oppheves. Helt siden den ble innført i 1975 har unntaksreglene sikret at innvandringa ble regulert etter hudfarge og nasjonalitet. Utenlandske statsborgere må ha fri og lik adgang til å kunne få arbeids- og oppholdstillatelse i Norge. AKP(m-l) kjemper mot gruppeimport, som bl.a. i Nordsjøen har ført til at utenlandske arbeidere har vært helt rettsløse. Innvandrerne må sikres individuelle rettigheter og kontrakter.

AKP(m-l) krever fulle demokratiske rettigheter for innvandrerne, bl.a. stemmerett i alle valg etter to års opphold i landet. Vi vil arbeide for at de nye nasjonale minoritetene som innvandrerne representerer blir anerkjent som dette også av myndighetene. Staten må øke støtten til innvandrernes nasjonale organisasjoner, aviser og deres kulturelle og religiøse aktiviteter.

En viktig sak for de nye nasjonale minoritetene er retten til å bruke og dyrke sitt eget språk også i Norge. AKP(m-l) går inn for at minoritetenes språkgrupper blir offentlig anerkjent og at innvandrerne skal ha rett til å henvende seg til myndighetene, få offentlige skjemaer, og kunne føre rettssaker på sitt eget språk. Det må være en fri og offentlig tolketjeneste. Innvandrernes barn må få fullverdig morsmålsundervisning gjennom hele ungdomsskolen.

Den statlige rasismen har kommet spesielt til uttrykk i en rekke utvisningssaker. Studenter fra den 3. verden har gjentatte ganger blitt nektet

oppholdstillatelse. Vi krever at politiet fratas enhver rett til å blande seg inn i studiesituasjonen til utenlandske studenter og elever. AKP(m-l) går inn for at Norge skal respektere asylretten og krever at regjeringa gir økt adgang til politiske flyktninger, spesielt fra land i den 3. verden og Øst-Europa.

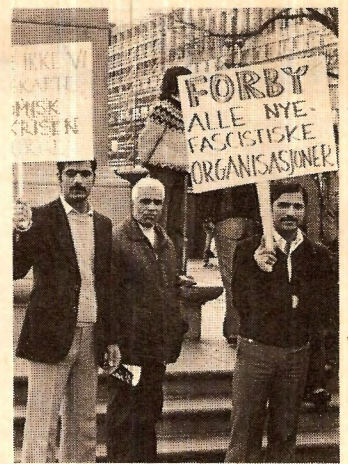
AKP(m-l) vil også reise kampen mot rasistiske holdninger og hets mot innvandrere på arbeidsplasser og i boligstrøk. Fagforeningene må gå i spissen for at innvandrerne blir organisert og kjempe mot at de blir utbyttet som ekstra billig arbeidskraft av kapitalen. Likhets i lønns- og arbeidsforhold er også i norske arbeideres interesse. Vi vil kjempe aktivt mot alle forsøk på å stenge innvandrere ute fra borettslag og leiegårder.

AKP(m-l) arbeider for at den norske staten skal støtte og beskytte sigøynernes rettigheter. Deres levevis og tradisjoner må respekteres. Sigøynernes barn må sikres skoleundervisning etter retningslinjer som ikke rykker dem ut av deres eget miljø.

AKP(m-l) støtter samenes kamp mot nasjonal undertrykking. Vi henviser her til partiets spesielle sameprogram.

Vi stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

- Gratis norskundervisning i arbeidstida for innvandrere. Myndighetene må tilby egne, kostnadsfrie norskkurs for hjemmевærende innvandrerkvinner.
- Programmer på flere språk for innvandrerne både i radio og TV.
- Innvandreres religiøse høytider må respekteres også i arbeidslivet.
- Fulle trygderettigheter for innvandrere.
- Felles arbeidsformidling for norske og utenlandske arbeidere.
- Utenlandske studenter og elever må få de samme lånemuligheter som norske og få arbeidstillatelse.

Fremmedarbeidere til kamp mot undertrykking og forsøk på å splitte dem fra norske arbeidere. Bildet er fra en demonstrasjon arrangert av FAF og den tyrkiske arbeiderforeninga i 1979.

KAP.14

FORSVAR HOMOFILES RETTIGHETER

Kampen mot diskriminering av homofile har hatt stor framgang siste ti-året. Likevel er det fortsatt slik at homofile kan framstilles som «syke», «farlige» og «mindreverdige» mennesker. Det er tillett å føre fram et fullstendig falskt og undertrykkende bile av homofile. Slik propaganda har et stort ansvar for at forfølgelse og mobbing av homofile fortsatt kan finne sted.

Vi støtter fullt ut kravet om at diskriminering av homofile skal forbys ved lov. Kravet om forbud av nynazistiske organisasjoner er en del av denne kampen.

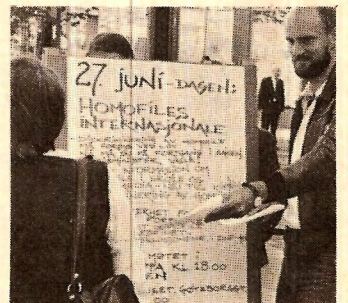
Vi tar avstand fra påstanden om at homofiles følelser og samliv er mindreverdige i forhold til heteroseksuelles. Vi støtter et aktivt opplysningsarbeid. AKP(m-l) krever at homofili skal tas opp i skolens samlivslære.

I dagens samfunn er det skapt en situasjon der

homofile skal tvinges til å leve i hemmelighet, i redsel for jobb, bolig og fordømmelse fra venner og naboer. Gjennom sine organisasjoner og ved at flere står fram og kommer ut fra fortielsen, har de homofile sjøl gjort et omfattende arbeid til i dag. Dette arbeidet må fortsette så lenge undertrykking og diskriminering eksisterer.

AKP(m-l) krever i tillegg bl.a.:

- Straffelovens paragraf 135 a og 349 a må utvides til også å gjelde diskriminering av homofile.
- Offentlig støtte til homofiles organisasjoners informasjonsarbeid.
- Rettssikkerhet for lesbiske mødre.
- Samboende homofile må likestilles med andre familier i bolig-, forsikrings- og skattespørsmål.

Homofile har tatt opp kampen. Krev lovforbud mot diskriminering av homofile!

KAP.15

INTERNASJONAL SOLIDARITET

Hovedårsaken til nasjonal undertrykkelse, hungersnød, underutvikling, politisk terror og krig i verden, er imperialismen. AKP(m-l) støtter derfor all kamp som folkene fører mot imperialismen, spesielt mot de to supermaktene, Sovjet og USA. I denne kampen står frigjøringsbevegelsene i fremste rekke, og en hovedoppgave for virkelig internasjonal solidaritet er å støtte dem, politisk og materielt, i kampen for nasjonal frigjøring og sosial revolusjon. Også frigjøringsbevegelser som i dag står under borgerlig eller halv-føydal ledelse har krav på vår fulle støtte, så lenge de kjemper mot imperialismen. Samtidig som vi støtter frigjøringsbevegelsene på deres egne vilkår, står det sjølsagt AKP(m-l) fritt å kritisere feil som disse bevegelsene gjør.

På grunn av den imperialistiske Sovjet-statens ekspansjon og uhemma maktbegjær, retter den hardeste væpna frigjøringskampen seg i dag mot sovjethæren eller dens lakeier, som Vietnam og Cuba. Ikke engang en samstemmig fordømmelse i verdensopinionen har kunnet stanse Sovjets militære ekspansjon. Om sosialimperialistene får ture fram, vil det ende med at de utløser en ny verdenskrig.

AKP(m-l) støtter derfor alle tiltak for å motarbeide Sovjets erobringstrang. Vi støtter væpna kamp i land som blir angrepet. Vi støtter utbygging av forsvarsberedskapen i land i 3. verden og i Europa med konvensjonelle styrker mot aggresjon. Vi støtter økonomiske boikottiltak som svekker Sovjets rustningsindustri. Vi støtter også likeverdige allianser mellom disse landa og internasjonale diplomatiske aksjoner som retter seg mot Sovjets ekspansjon.

Vi støtter reelle nedrustningsavtaler som også svekker Sovjets krigspotensial. Enhver ettergivethet overfor Sovjet tjener bare som invitasjon til nye aggresjoner, liksom München-politikken økte Tysklands ekspansjonsmulighet. AKP(m-l) går også inn for et bredt politisk samarbeid i Norge mot Sovjets provokasjoner.

Vi støtter den kampen folkene i mange land fører mot USA-imperialismens økonomiske, politiske og militære infiltrasjon, og kamp for uavhengighet som rettes mot mindre imperialistmakter.

Ettersom monopolkapitalen er internasjonal, spiller samarbeid og gjensidig støtte mellom kjempende arbeidere i forskjellige land stadig større rolle. Vi vil arbeide for politisk solidaritet, eventuelt materiell støtte, boikott- eller blokadeaksjoner for streikende arbeidere i andre land.

AKP(m-l) støtter kampen for demokratiske rettigheter som føres av folkemassene og av nasjonale minoriteter verden over. Vi bekjemper reaksjonære staters forfølgelse av opposisjonen. Det er særlig viktig å støtte den demokratiske opposisjonen i Sovjet og østeuropeiske land mot den fascistiske undertrykkelsen i disse landa. Vi støtter Charta-77 i Tsjekkoslovakia og liknende organisasjoner.

AKP(m-l) vil kjempe mot undertrykkelse av demokratiet og innskrenkning av folkets rettigheter i sosialistiske land. Nasjonale motsetninger i land i den 3. verden er ofte et resultat av imperialistenes herjinger og urimelige grensedelinger. Vi støtter nasjonale minoriteters kamp mot diskriminering. Spørsmålet om nasjonal løsrivelse er den enkelte nasjons egen sak å avgjøre, men garanterte rettigheter til minoritetene i den 3. verden vil i mange tilfelle gjøre det mulig å unngå skadelig oppsplitting av disse landa. Vi bekjemper imperialistenes, spesielt sosialimperialistenes forsøk på å utnytte nasjonale motsetninger i andre land til å infiltrere frigjøringsbevegelser for å skaffe seg sjøl innpass.

AKP(m-l) legger også stor vekt på å støtte statene i den 3. verden i kampen mot imperialismen, for en ny økonomisk verdensordning og alle tiltak som styrker deres politiske og økonomiske uavhengighet.

AKP(m-l) kjemper bl.a. for følgende krav:

- Vietnam ut av Kampuchea.
- Sovjet ut av Afghanistan.
- Full støtte til den væpna frigjøringskampen i Palestina, Eritrea og det sørlige Afrika.
- Ingen norsk u-hjelp til Vietnam.
- Ingen faglig kontakt med Sovjets statskontrollerte «fagbevegelse».
- Bekjemp USA-imperialismen.
- Bryt med den sionistiske staten Israel. Anerkjenn PLO.
- Forby alt økonomisk samkvem med Sør-Afrika.
- For økt politisk, økonomisk og kulturelt samarbeid mellom Norge og Kina.
- Økt norsk flyktninghjelp og humanitær hjelp. Støtt innsamlingene til verdens flyktninger.

Et krav med verdensomspennende oppslutning!

På tross av en gjennomgående formell og juridisk likestilling er kvinner undertrykt på alle områder i det kapitalistiske samfunnet.

Organiseringa av familien med mannen som forsørger og kvinnen som ansvarlig for omsorgs- og husarbeid, binder kvinnen til privat arbeid i hjemmet. Kapitalismen vil aldri bygge nok arbeidsplasser til kvinnene. Kvinnenes oppgave under kapitalismen gjør henne til annenrangs menneske i samfunnet.

Flesteparten av de som har arbeid, er i «kvinneyrker» som er rutinemessig, hardt og lavt betalt arbeid.

I idrett og kultur er kvinneområdene lavt vurdert. Politisk og faglig deltar kvinnene lite og har få ledende verv. Kvinnekroppen selges i stort omfang i pornografi og prostitusjon. Kvinner formes og presses til å akseptere at dette er kvinnes oppgaver i samfunnet.

AKP(m-l) støtter kvinnes kamp for full samfunnmessig likestilling og frigjøring. Partiet vil bekjempe kvinneundertrykking i folket og oppfordre til enhet mellom kvinne og mann i kvinnekampen og i klassekampen.

(Flertallsinnstilling:

På valglistene går partiet inn for kvotering, 40 prosent kvinner. Når det er nødvendig for å sikre reell likestilling i utdanning og arbeid, går partiet inn for kjønnskotering.

Et medlem av komiteen ønsker dette avsnittet strøket.)

Kvinner — krev rett til arbeid

Kvinnenes yrkesandel har økt, men bare 25—30 prosent har heltidsarbeid. I de nærmeste åra vil automatisering og utvikling av datateknologi rasjonalisere mange kvinnearbeidsplasser. Dette vil føre til økt press for å få kvinner tilbake til hus og omsorgsarbeid i hjemmet.

AKP(m-l) går mot ethvert forsøk på å presse kvinnene tilbake til hjemmet. Partiet går inn for at forholdene må legges til rette for at kvinner kan gå ut i arbeid på lik linje med menn. Arbeidslivet må ta hensyn til kvinnes menstruasjon og svangerskap og fødsel. Gravide kvinner må ha rett til lettere arbeid uten endring i lønna.

Stadig større del av befolkningen blir gamle eller på annen måte pleietrengende. Myndighetene legger press på kvinnene til å utføre tungt og helkontinuerlig pleiearbeid i hjemmene. AKP(m-l) krever at helse- og sosialsektoren bygges ut slik at pleie- og omsorgsarbeidet kan organiseres samfunnmessig og tilfredsstillende for gamle, syke og pleietrengende.

Hundretusener av kvinner er hjemmeverende enten de ønsker det eller ikke. Det betyr slitende omsorgsarbeid, isolasjon i hjemmet og økonomisk avhengighet av mannen.

Svært mange kvinner vil måtte være husmødre under kapitalismen, AKP(m-l) støtter krav som bedrer deres kår og letter vegen til yrkesarbeid.

Vi krever bl.a.:

- 6 timers arbeidsdag uten reduksjon i lønna.
- Deltidsarbeid med fast ansettelse og vanlig ansiennitets- og trygderettigheter. Fleksitid der det er mulig.
- Heving av lønna i «kvinneyrkene» — lik lønn for likeverdig arbeid.
- Lov om minstelønn på 90 prosent av gjennomsnittlig industriarbeiders lønn.
- Full likestilling når det gjelder lærekontrakter og fagutdanning.
- Klubb- og foreningsmøter i arbeidstida.
- 6 mnd. svangerskapspermisjon med full lønn.
- Full lønn for faren ved omsorgspermisjoner i forbindelse med fødsel.
- Utbygging av gratis husmorvikartjeneste.
- Arbeidsledighetsstrygd til arbeidssøkende kvinner — sjøl om de ikke har hatt arbeid på flere år.
- Drastisk heving av barnetrygden — utbetales til kvinnen.
- Rett til omsorgspermisjon med full lønn ved sykdom i familien.

Gratis daghjem og fritidshjem til alle barn

Full dekning av behovet for daghjem og fritidshjem er nødvendig for at kvinner skal ha rett til arbeid. I dag har bare 10—15 prosent av barn plass i barnehage på landsbasis. Barnehageloven pålegger ikke kommunen å bygge. Den oppfordrer til billige, ikke fullverdige løsninger og setter ikke noe tak på prisene på plassene.

AKP(m-l) går mot enhver nedtrapping av daghjemsutbygginga — takten må økes isteden. Det er fullt mulig å kjempe fram gratis daghjem og fritidshjem for alle barn under kapitalismen, på lik linje med skole.

Vi krever bl.a.:

- Alle planlagte barnehager og fritidshjem må bygges raskt.
- Spebarnsstuer og barnehager på store arbeidsplasser.
- Staten må betale størstedelen av bygge- og driftsutgiftene.
- Nei til enhver reduksjon av antall ansatte — 3 på hver avdeling.
- Utvida åpningstid og flere ansatte.
- Ingen økning av prisene på barnehageplassene.
- Nei til kristen formålsparagraf.

Trygge fødeplasser, gratis prevensjon og sjølbestemt abort.

I dag legges fødestuer og småsjukehus ned. For mange fødende kvinner betyr det lange, nedverdige og farlige reiser. Prevensjonsmidler og opplysning er mange steder fortsatt tabu og vanskelig å få tak i.

Abortloven gir helsepersonell rett til å reservere seg fra abortinngrep. Det har ført til at 8 sjukehus pr. desember -79 er stengt for abortinn-

Gratis daghjem til alle barn! Et krav som burde være like sjølsagt som gratis skolegang? Bildet er fra Daghjemsaksjonen i Bergen i 1976.

grep. Den lovfestede reservasjonsretten må bort, alle sjukehus må utføre abort. Helsepersonale som av samvittighetsgrunner er mot abortinngrep, bør fritas fra å delta, så lenge dette ikke går ut over kvinnes reelle rett til sjølbestemt abort.

Vi krever bl.a.:

- Prevensjonsveiledning i ungdomskole og videregående skole.
- Gratis prevensjon, flere kondomautomater, og prevensjonskontorer.
- Ingen nedlegging av fødestuer — rust opp til høyere standard.
- Rehabiliter nedlagte fødestuer og fødeavdelinger.

For full samfunnsmessig likestilling — mot vold og overgrep mot kvinner.

Kvinner utsettes for et skjult og massivt press for å tilpasse seg en undertrykkende kvinnerolle og de oppgaver som venter henne i samfunnet. AKP(m-l) er for aktiv motarbeiding av de tradisjonelle kjønnsrollene i daghjem, skole og utdanning.

I ekteskapet er kvinnene formelt likestilt med mannen, men det store flertallet av kvinner er økonomisk avhengige av ham. Det sammen med gamle ideer om at kvinnen er mannens eiendom og underordnede, legger grunnlaget for undertrykking og overgrep mot kvinnen i familien. AKP(m-l) er mot mannens undertrykking av kvinnen og for likestilling i familien. Kvinnen skal ha like mye fritid fra hus og barn som mannen.

Fortsatt er muligheten for å skille seg lite reell for kvinner på grunn av den økonomiske avhengigheten. Støtte til separerte og fraskilte må øke. AKP(m-l) er for juridisk likestilling av foreldrene ved skilsmisser, men i tvister om foreldreansvar og hvor barn skal bo, må hensynet til hvem som har hatt den faktiske omsorg og barnas beste avgjøre.

Prostitusjon og pornografi er salg av kvinnekroppen og et overgrep mot kvinner som kjønn. Pornografi sprer diskriminerende kvinnesyn. Hun framstilles som et objekt, som selv ønsker å bli jaktet. Dette tjener til å rettferdiggjøre vold og mishandling.

Vold og overgrep mot kvinner er et omfattende problem, uten at myndighetene reagerer mot det. AKP(m-l) støtter alle tiltak som har som mål at kvinner kan færdes overalt uten redsel for å forulempes eller voldtas.

Vi krever bl.a.:

- Handhev forbudet mot pornografi.
- Ta handelsbevillingene fra de som handler med hard-porno (porno med vold, sadisme, dyr og barn).
- Bekjemp prostitusjon. Straff hallikene og brukerne. Rehabilitering og hjelp til de prostituerte.*

(* Alternativ parole:

- Lovforbud mot prostitusjon. Hjelp og rehabilitering til de prostituerte.)
- Krisesentre i alle byer og tettsteder. Stat og kommune må bevilge penger.

Undertrykking av unge jenter.

Jentene blir i dag lært opp til å se på seg sjøl som mindreverdige i forhold til gutter, til å være passive, redde for å ta initiativ og ansvar. Derfor får jentene større vanskeligheter enn gutter med å utvikle evner og å ta utdanning.

AKP(m-l) arbeider for at jentene kan stole på seg sjøl på alle områder. Et ledd i dette er å få kvinnehistorie inn i historieundervisninga, kvinnens stilling inn i samfunnsfag.

Den seksuelle dobbeltmoralen rammer jentene. De nektes opplysning om samliv og prevensjon, med begrunnelse av at det fremmer «umoral». Vi krever seksual- og prevensjonsveiledning for unge jenter.

Når jentene tar yrkesutdanning i tradisjonelle mannsyrker, må de reelt sett få lik adgang til opplæring. Det betyr spesielle krav til å ta inn jenter i læreplasser, spesielle muligheter i skoler. Mange jenter tvinges til å ta praktikantjobber. Vi krever skikkelige lønns- og arbeidsforhold for praktikanter.

Full støtte til kvinnekampen

De framgangene kvinnene har nådd, er i stor grad et resultat av kvinnes egen kamp. Partiet støtter kvinnes organisasjoner i kampen mot kvinneundertrykking. Partiet vil arbeide for enhet og samarbeid mellom kvinneorganisasjonene i konkrete saker. Partiet vil også gå inn for arbeidsformer som gjør det mulig å trekke de uorganiserte kvinnene med i kampen.

Partiet vil arbeide for å styrke kvinnes stilling i fagbevegelsen. Vi vil arbeide for økt organisasjonsprosent blant kvinnene og for å legge forholda til rette for økt kvinneaktivitet i fagforeningene. Partiet går inn for at fagbevegelsen gjør kvinnekravene til sine krav. Vi vil kjempe mot alle forsøk på å splitte arbeidere etter kjønn når arbeidsplassene trues.

Partiet vil arbeide for å sikre likestilling i partiorganisasjonen både ved å bekjempe kvinneundertrykkende ideologi i egne rekker og ved å gjennomføre praktiske tiltak som gjør det lettere for kvinner å påta seg politiske oppgaver. Partiet legger vekt på å fostre mange kvinner til ledende verv.

Krav AKP(m-l) støtter.

KAP.17 UNGDOMMENS INTERESSEKAMP

AKP(m-l) kjemper for ungdommens rett til å lære et yrke, tilgang til kunnskap, rett til arbeid og en fritid som gir muligheter til kulturell, fysisk og sosial aktivitet. I dagens samfunn er ungdommen umyndiggjort. Vi støtter ungdommens kamp for fulle demokratiske rettigheter.

Mens borgerskapet tegner et bilde av at alle har like muligheter, møter arbeiderungdom mange stengte porter i allmenn- og yrkesopplæring. Det er stor ungdomsarbeidsløshet og slik ungdom har ingen mulighet for trygd. Kapitalen spekulerer i ungdommens fritidsbehov, mens offentlige tiltak for ungdommens fritid bare er en dråpe i havet.

Ungdommen reagerer med sunn opposisjon mot sosialdemokratenes politikk. Stivbeinte regelverk og byråkratiske reformtiltak blir møtt med kamp. AKP(m-l) ser det som viktig for å vinne ungdommen for en virkelig sosialistisk politikk.

Ungdom og arbeid

AKP(m-l) støtter hovedkravet rett til arbeid. Regjeringa må sikre flere lære plasser ved å pålegge bedrifter å opprette slike. Vi støtter statlige tiltak som skaffer ungdom arbeid. Vi kjemper for selssettingskurs med garantert arbeid etterpå. Vi krever rett til trygd for all arbeidsløs ungdom uansett tidligere arbeid og inntekt.

Vi arbeider for fagorganisering blant ungdom, også før fast ansettelse.

Ellers stiller vi bl.a. følgende krav:

- Senk aldersgrensa for yrkesopplæringskurs til 16 år.
- Egne avdelinger for ungdom i arbeidsformidlinga.
- Minstelønn på 25 kr. timen.
- Nei til lønnsdiskriminering av ungdom under 18 år.
- LO må anerkjenne YLI.

Ungdom og utdanning

AKP(m-l) krever økonomiske forhold som gjør retten til utdanning reell. 40 prosent av støttesummen må være stipend fra staten. Meromkostningene ved å bo hjemmefra i utdanning skal stipenddekkes. Samtidig må staten bygge flere elev- og studentheime og sikre ei lavere husleie med 75 prosent statstilskudd til nybygg.

Vi støtter elevenes og studentenes krav for demokratiske rettigheter. Elevene og studentene må ha rett til å ha allmøte som sitt høyeste organ. Allmøtevalgte representanter må godkjennes. Vi er mot disiplinærreglementer på universiteter og høyskoler. Elevene må ha avgjørende innflytelse over reglement og velferdskrav.

Vi arbeider for å styrke interesseorganisasjonene til ungdom under utdanning gjennom å øke organisasjonsprosenten, styrke det indre demokratiet og aktiviteten på grunnplanet, bekjempe byråkrati og pampevesen. Vi støtter kravet om forhandlingsrett for disse organisasjonene.

Vi kjemper i tillegg for følgende krav:

- Grunnstipend til alle over 18 år.
- Nei til prisøkninger på kantiner, bygg flere kantiner.
- Gratis bøker og materiell ved alle skoleslag.

- Nei til skolepenger og semesteravgift som går til driftsformål.
- Kostnadsnormen må stige i takt med prisstigninga.
- Full reisedekning til og fra utdanningsstedet.
- Ingen sensur av skoleavisa.

AKP(m-l) kjemper mot trakassering av studenter fra 3. verden. Utenlandske studenter må ha rett til å ta arbeid på lik linje med norske studenter. Vi bekjemper utvisning av utenlandske studenter på grunn av «manglende studieprogresjon». De må ha rett til studielån på linje med norske studenter.

Ungdom og fritid

Vi støtter ungdomsaksjoner som f.eks. husokkupasjoner for å få et sted å være og krever at ungdommen sjøl får avgjøre reglement og opplegg på fritidsklubbene. Bevilgningene til fritidsklubber, det frivillige ungdomsarbeidet og idretten må økes.

Vi krever i tillegg:

- Fritidshus, fritidsklubber og ungdomskafeer i alle kommuner.
- Nei til politivold.
- Gratis øvingslokaler for band og teatergrupper. Dette er et kommunalt ansvar.
- 50 prosent moderasjon på tog, trikk, buss og fly for all ungdom under 25 år.

Soldatkrav

AKP(m-l) støtter soldatenes krav om økt økonomisk kompensasjon for tjenesten. Soldatene skal ikke ha mindre demokratiske rettigheter enn andre. Vi krever at kadaverdisiplinen fjernes. Den er bare egna til å svekke soldatenes evne til å kjempe mot utenlandsk aggresjon. I stedet krever vi en allsidig instruksjon for å lære mest mulig militærkunst.

Soldatkampen kan ikke innskrenkes til økonomisk kamp. Et sentralt felt for soldatkampen gjelder innholdet i tjenesten. Vi krever mer informasjon om — og retten til å diskutere den militærpolitiske og strategiske situasjonen. Vi krever skikkelig skytetrening og feltutdanning som gjør soldatene best mulig i stand til å møte en sovjetisk invasjonshær. Vi vil også propagandere mot og kjempe mot ethvert forsøk på å sette inn soldater mot folket.

Sjøl om regjeringa systematisk har drevet innstramminger overfor Tillitsmannsordninga i forsvaret, må progressive legge hovedvekt av arbeidet innafor denne organisasjonen. Det er gjennom arbeidet i Tillitsmannsordninga det er mulig å nå breie lag av soldater.

AKP(m-l) stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

- 3000 kroner i dimmepenger og 35 kroner i dagpenger.
- 6 til 8 gratis hjemreiser.
- Vekk med hilseplikten.
- Full yrings- og organisasjonsfrihet for soldatene.
- Styrk sikkerheten i tjenesten, for verneombudsordning.

Renta på studielån går i været. Studenter og elever til kamp mot uholdbare økonomiske kår.

KAP.18 MOT UNDERTRYKKING AV BARNA

Barns behov tas lite hensyn til i organiseringa av det kapitalistiske samfunnet. Det er mangel på friarealer, trygge leikeplasser og fritidstilbud. Mange barn blir drept og skadd i trafikken hvert år. AKP(m-l) krever at det bygges ut sikre leikeplasser for barn, og at ingen nye boligområder må bygges uten friluftsområder, leikeplasser og idrettsplasser. AKP(m-l) går inn for at trafikkårene omlegges slik at gående og syklende trafikk skilles fra motorisert trafikk. Dette er den eneste måten å sikre barn mot trafikkdøden på. AKP(m-l) krever også at det tas umiddelbare tiltak for å sikre barns skolevei.

Barn har behov for å lære og utvikle seg i samvær med andre unger. Alle barn skal ha rett til daghjemsplass, uansett om begge foreldre er i arbeid eller ikke. AKP(m-l) krever gratis daghjem til alle barn.

(Om skole spørsmål, se avsnittet Utdannings- og forskningspolitikk)

Barn har tradisjonelt blitt sett på som foreldrenes eiendom som foreldrene sto fritt til å «tukte» etter sitt eget hode. Denne holdninga henger igjen, og er en årsak til at mange barn utsettes for vold og mishandling i familien. AKP(m-l) vil bekjempe denne ideologien. Den viktigste årsaken

til barnemishandling er imidlertid at den samfunnsmessige omsorgen for barn er altfor lite utbygd, og at nedslitte foreldre får for lite hjelp, både i det daglige og i krisesituasjoner. AKP(m-l) krever større mulighet for avlastning til foreldre, bl.a. gjennom økt adgang til husmorvikar og barnevakt (offentlig formidling, gratis). AKP(m-l) krever at rådgivningstjenesten for foreldre og barn i tilknytning til helsestasjonene utbygges.

Ellers går vi inn for:

- Sterk utbygging av hel- og halvdagsbarnehager. Alle planlagte daghjem må bygges raskt. Bemanning av avdeling økes til 3, satsene for foreldrebetaling senkes.
- Grensa for friplass i daghjem heves.
- Offentlig garanti for fortsatt drift ved leiksentrene og videre utbygging av dem. Utbygging av juniorklubber.
- Fritidshjem ved alle skoler.
- Mot kristen formålsparagraf i barnehager som har statlig og kommunal støtte.
- Barneteater/teaterverksted med offentlig støtte.
- Økt tid for barneprogrammer i radio og TV. Bort med all religiøs forkynning.

Fysisk adskillelse av barn og biler, krever AKP(m-l). Barn på Veitvet i Oslo gikk til aksjon i april -79.

Boutgiftene tar en stadig større del av lønna til arbeidsfolk. Boligkøen vokser, og mange må ta til takke med husvære som ikke er vedlikeholdt på tiår og som leies ut av kyniske spekulanter. Bevaringsverdige hus blir revet og gamle bomiljø blir rasert for å gi plass til forretningsbygg og parkeringshus og leiligheter som blir for dyre for de gamle beboerne. Nye boligområder blir bygd uten de mest elementære sosiale og kulturelle tilbud. Boligproblemene er størst i byene som et resultat av sentralisering av arbeidsplassene. Knappeheten på tomter og mangelen på boliger presser prisene opp.

Regjeringa og de borgerlige partiene innrømmer at det finnes et boligproblem. I valgpropaganda snakker de vakkert om «sosial boligpolitikk». Men virkeligheten bak valgfrasene er en boligpolitikk som *skaper* sosiale problemer og gjør stadig flere til sosialklienter på grunn av bolignøden. AKP(m-l) vil arbeide for at boutgiftene på vanlige boliger reduseres til 20 prosent av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn.

AKP(m-l) vil kjempe for en virkelig sosial boligpolitikk. Det forutsetter at vi avslører og bekjemper den borgerlige boligpolitikken som skaper sosiale problemer.

AKP(m-l) mener at boligdyrtida i dag først og fremst skyldes at husbankrenta er blitt økt fra 2,5 prosent til 7,5 prosent, og at kommunale avgifter på boliger og strømprisene er blitt pressa opp.

AKP(m-l) mener at boligmangelen først og fremst skyldes at lånerammen til husbanken er utilstrekkelig og at kommunene investerer for lite i klargjøring av tomter og tillater riving, kontorisering og forslumming av gamle boliger.

AKP(m-l) mener at rasering av gamle bomiljø, mangelen på sosiale og kulturelle tilbud i nye bydeler og manglende verning av bomiljøene mot trafikk skyldes kommunenes sparepolitikk som de blir pressa til av staten. Innsparingene rammer først og fremst velferden til vanlige arbeidsfolk, og tjener storentreprenørene og andre borgere som trenger tomter i bysentrene for å ekspandere.

AKP(m-l) vil delta i og støtte den kampen som føres mot den borgerlige boligpolitikken. Vi vil støtte og arbeide i beboerforeninger, strøksforeninger og borettslag og i andre former for beboerorganisering. Vi anser denne organiserte virksomheten som den viktigste krafta i kampen mot bolignød og for bedre bomiljø.

AKP(m-l) stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

Boutgiftene:

- 1) Senk husbankrenta!
- 2) Nei til kortere innbetalingsfrister for husbanklån!
- 3) Reduser kommunale avgifter på boliger og strømprisene!
- 4) Nei til oppløsning av borettslag. For offentlig boligformidling i byene.

- 5) Full momsrefusjon for boliger innafor husbankens rammer.
- 6) Priskontroll på alle typer boliger. Hold satsene nede.
- 7) Skjerpa straff for spekulantenes brudd på husleielov og prisbestemmelser.
- 8) Statlig og kommunal støtte til rehabilitering av gamle boliger må hindre urimelig husleieøkning.
- 9) Streng priskontroll på tomter. Nei til fri markedspris.

Boligmangelen:

- 1) Husbankens låneramme må økes til 40 000 boliger pr. år.
- 2) Økt investering i kommunene for klargjøring av tomter.
- 3) Huseiere som lar leiligheter stå tomme må straffes med bøter. Okkupanter av slike leiligheter må sikres ordinær husleiekontrakt.
- 4) Mot riving av boliger som kan rehabiliteres.
- 5) Skikkelig håndheving av forbud mot kontorisering.
- 6) Forby «husmanns-» og korttidskontrakter. Vanlige leiekontrakter til alle leieboere.
- 7) Full offentlighet omkring tildeling av tomter.

Bomiljøet:

- 1) Rehabilitering av eldre bydeler på beboernes premisser.
- 2) Bevar sosiale og kulturelle tilbud i bydeler og utkantstrøk som er trua av fraflytting eller forslumming.
- 3) Nye boligområder må sikres sosiale og kulturelle tilbud fra starten.
- 4) For anmelding og straff av boligspekulanter som lar bolighus forfalle for å oppnå rivingstilatelse.
- 6) Nei til gjennomgangstrafikk i boligstrøk.
- 7) Nei til bygging av høyhus til boliger.

Sosial boligbygging og trivelig bomiljø? Fra Tveita i Oslo.

Sentralisering av arbeidsplassene øker behovet for persontransport til og fra arbeidet. Nedprioritering av kollektivtrafikken har pressa fram en unødig økning av privatbilismen. AKP(m-l) mener at problemene med privatbilisme bare kan løses med en drastisk opprioritering av kollektivtrafikken. Dette må bety utbygging og prisreduksjoner.

Økning av biltrafikken har ført til at Norge ligger langt foran andre land i antall ulykker i forhold til folketallet. Hvert år drepes om lag 500 i trafikken, 12 000 blir skadd. Dette koster samfunnet 1,68 milliarder kroner i året. Samtidig har Norge et av de høyeste dødstallene når det gjelder antall drepte og skadde barn i trafikken.

Opplysnings- og trafikksikkerhetskampanjer er helt utilstrekkelige botemidler. Sikring av veiene og fysisk atskillelse av biler fra fotgjengere, barn og bomiljø er en betingelse for å redusere ulykkene. Vi krever utbygging av gangveier og sykkelstier. Parkeringsanlegg må ikke få ødelegge bomiljøene. Der det er umulig med fysisk adskillelse, krever vi fysiske fartshindringer i tillegg til fartsbegrensningsskilt. Disse anleggene må bygges ut fra barnas og beboernes behov.

Vi kjemper mot ideologien som vil tilpasse menneskene til bilen. Bilen må tilpasses menneskene.

Vi deltar i og støtter aksjoner og masseorganisasjoner som kjemper for styrka kollektivtrafikk og økt trafikksikkerhet.

AKP(m-l) stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

- Moderniser jernbanen. Gjenopprett nedlagte strekninger og stasjoner der lokalbefolkninga krever dette.
- Bygg ut jernbanen til Narvik og Tromsø.
- Bevar hurtigruta med store båter.
- Nei til storflyplass — bygg ut småflyplassene.
- Økt statlig støtte til ferger, buss og båtruter i distriktene.
- Ingen innskrenkninger av buss, trikk og T-bane i byene.
- Økning i antall avganger, opprett nye ruter og reduser billett-takstene på kollektivtransporten i byene.
- Billigere kollektivtrafikk, øk statsstøtten, vekk med fordyrende avgifter.
- Jernbanebillettene ned 25 prosent.
- Billigere innenriksfly, drastisk billigere med fly fra Nord-Norge til Svalbard.
- Begrensning av privatbiler i sentrale deler av byen.
- Nei til parkeringshus i boligområder i sentrum av byen.
- Blyfri bensin — flerprissystem på bensin.
- Hovedveier utenom tettbygde strøk.
- Varetransport bort fra veiene — over til jernbane og båt.
- Støyskjerming av boliger mot veier må være et statlig og kommunalt ansvar.

Kragerøbanen må gjenåpnes, — selv om det betyr en parkeringsplass mindre!

For hurtigruta — stor båttype!

KAP.21 KUNST-, KULTUR- OG MEDIAPOLITIKK

A. Kunsten i folkets tjeneste.

Kunst og kultur er en viktig del av folkets liv. I Norge har den folkelige kunsten og kulturen lange og stolte tradisjoner. Men folkets kultur har vokst fram i kamp med borgerskapets kultur. Særlig gjelder dette arbeiderklassens kulturytringer, som har fått et mindreverdsstempel.

I det siste tiåret har det arbeidende folkets liv og kulturtradisjoner bevisst blitt trukket fram i lyset av mange utøvere. Dette er en gledelig utvikling. AKP(m-l) vil støtte og oppmuntre kulturarbeidet på dette feltet.

For AKP(m-l) er kunsten og kulturen uunnværlige våpen i kampen for et sosialistisk samfunn.

Derfor legger partiet særlig vekt på å utvikle en revolusjonær arbeiderkultur som fremmer kampen for sosialisme og frigjøring.

Det er ingen motsetning mellom dette standpunktet og det å kjempe for et allsidig kulturliv i Norge. AKP(m-l) vil gå inn for at ulike ideer får blomstre og forskjellige retninger brytes mot hverandre. Snevre ideologiske eller religiøse hensyn må ikke få sensurere kunstneriske uttrykksformer og kulturelle yringer.

AKP(m-l) forsvaret den nasjonale kulturen mot imperialistisk og kommersiell påvirkning. Samtidig er partiet tilhenger av stor åpenhet overfor kulturimpulser utenfra, og vil spesielt arbeide for økt kulturutveksling med frigjøringsbevegelsene og folkene i den 3. verden.

Utmerkete konserter har det etter hvert blitt mange av. Men kunsten i folkets tjeneste må bety langt mer enn det.

Kunsten og kulturgodene må komme alle til gode, uansett hvilke sosiale forhold de lever under og hvor i landet de bor. AKP(m-l) støtter både den brede, folkelige kulturaktiviteten og kunstneres rett til å kunne leve av arbeidet sitt. Begge deler er en forutsetning for et rikt og variert kulturliv.

I løpet av 1970-åra økte staten anstrengelsene for å få større kontroll over kunsten og kulturen, og dette vil også bli statens linje i 1980-åra. AKP(m-l) vil slåss mot nedskjæringer på kulturbudsjettene både sentralt og lokalt, og for større bevilgninger. Samtidig vil partiet arbeide for å avsløre statens forsøk på å dirigere kulturen og bruke den til å kamuflere den kapitalistiske utbyttingen.

Staten har også prøvd å få kontroll over kunstneres organisasjoner. Kunstneren har fått forhandlingsrett, men er blitt påtvunget et regelverk som passiviserer kampen for levebrødet og som «samordner» oppgjørsformen for svært ulike organisasjoner. Forhandlingene med staten har gitt magre resultater. Flertallet av de yrkesaktive kunstnerne kan heller ikke etter nyordningen leve av arbeidet sitt. Kravet om vederlag for offentlig bruk av kunstverk er dårlig innfridd. (Større bevilgninger til kunstnerne er særlig bundet til en ordning med garantiinntekt som ikke tjener de yrkesaktive kunstnerne, og som organisasjonene har gått imot.)*

*(Alternativt forslag fra et medlem av programkomiteen:

På tross av sterk motstand og indre uenighet i flere kunstnerorganisasjoner, har staten fått gjennomslag for en ordning med garantiinntekter. En vesentlig del av statsmidlene til kunstnerne brukes i dag til denne ordningen. AKP(m-l) mener at den ikke tjener flertallet av de yrkesaktive kunstnerne, og at det på sikt må arbeides for å skape en ordning som sikrer samtlige romslige arbeidsstipender og inntekter på linje med vanlige lønns-mottakere.)

AKP(m-l) støtter kunstnere, kulturarbeidere og organisasjoner som kjemper for frie forhandlinger med staten.

Partiet har reist parolen «kunsten i folkets tjeneste». Den kan bare bli konkret og få et reelt innhold i et samarbeid mellom kunstnere, kulturarbeidere og brede lag av folket. AKP(m-l) vil kjempe for sine linjer og standpunkter, men alltid ha som overordnet mål at kunsten og kulturen får ha frie, romslige og sikre kår i Norge.

Vi stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

- Kunstneres krav om vederlag for offentlig bruk av arbeidene deres og økt bruk av dem, må innfris.
- Alle yrkesaktive kunstnere må få en garantert minsteinntekt.
- Rettferdige trygde- og skatteordninger for kunstnere.
- Økte bevilgninger til amatørkulturen. Bedre arbeidsforhold, og bedre øvings- og framføringsmuligheter for grupper og lag.
- Økonomisk støtte til frie kunstnergrupper og lokale kulturtiltak.

- Bevåring og sikring av kulturminner og -tradisjoner. Statlig støtte til vern av bygninger og bomiljøer.
- Økt kunstnerisk utsmykning av offentlige bygg. Kunstnerrepresentasjon i alle komiteer for bedømmelse og innkjøp.
- Styringsformen i regionteatrene må sikre de ansattes innflytelse på repertoarvalg og drift. Disse teatrene må få stabile og frie arbeidsforhold.
- Statsstøtten til faste teatre og gallerier må ikke innskrenkes.
- Statens innkjøpsordning for ny, norsk skjønnlitteratur må gjelde rettferdig for alle forlag, og utvides i takt med endringene i de litterære genrene.
- Kunstnere og kulturarbeidere som er fast eller deltidsansatte må sikres vern mot oppsigelse.
- Nei til kulturelt samkvem med rasiststater som Sør-Afrika og Israel.

b. Kommunikasjon, kunnskap og massemedia.

Dataalderen som vi står på terskelen til vil revolusjonere all kommunikasjon. Det er derfor av største betydning at adgangen til informasjon og kunnskaper blir en demokratisk rett. Folket må være aktivt med på å kontrollere utviklingen. Databankene må bli «allmannseie».

AKP(m-l) har sett med bekymring på at viktige bibliotek, som Universitetsbiblioteket i Oslo, på grunn av sparetiltak har måttet redusere bemanningen og innskrenke åpningstidene. Partiet går inn for å styrke bibliotekstjenesten kraftig, og at en satser på å bruke de internasjonale datasystemene. Også andre sentra for informasjon må rustes opp og åpnes for alle brukere.

AKP(m-l) ser det verdifulle i utviklingen av den nye teknologien, f.eks. innen telekommunikasjon. Men forutsetningen er at den blir brukt til fellesskapets beste.

Satellitt-teknologien har mange fordeler. (Men AKP(m-l) går imot en nordisk fjernsynssatellitt. Innvendingene mot denne er at den vil bli svært kostbar og at den vil føre til uønsket sentralisering av kulturen i Norden. Men det veier tyngre at satellitten vil gjøre det mulig for samtlige nordiske fjernsynsseere å se programmene fra andre land. Tendensene til sentralisering og kommersialisering nytter det ikke å stoppe ved å kjempe mot tekniske framskritt, de må bekjempes på annen måte.)

AKP(m-l) vil arbeide for at Norsk Rikskringkasting legger mye mer vekt på å spre faktisk kunnskap og bidra til debatter, og mindre vekt på sensasjoner og glatt underholdning.

Partiet vil slåss for programmedarbeidernes rett til å lage samfunnskritiske programmer og dristige reportasjer.

AKP(m-l) vil forsvare den frie pressen. Partiet støtter journalister som arbeider for å gjøre avise- ne til bedre kunnskapskilder og kritiske organer, mto tendensen til forflatning, skandalejournalistikk og pornografi.

Organisasjonene som driver med folkeopplysning og kursvirksomhet på et fritt grunnlag, må få økt støtte.

ombedtlig
skal være
ett forslag for og
ett mot Norske

KAP.22

UTDANNING OG FORSKNING

Så lenge borgerskapet har makta i samfunnet, vil utdanning og forskning først og fremst tjene deres klasseinteresser. Utdanningsinstitusjonene skal ikke bare formidle kunnskap, men også indoktrinere elevene/studentene i borgerskapets verdensbilde. Kunnskap og forskningsresultater som står i motstrid til borgerskapets interesser, blir forsøkt undertrykt og tidd i hjel. AKP(m-l) går inn for å reise en brei diskusjon om krav til *innholdet* i utdanninga på alle nivåer, og krav til *hva slags forskning* som bør prioriteres. Hittil har vi kommet kort på dette området. Vi vil forsvare læreres og elevers/studenters *demokratiske rettigheter* til å gå mot den borgerlige indoktrineringa i faga.

Staten gjennomfører en hardhendt rasjonaliseringspolitikk overfor utdanningsinstitusjonene, i hovedsak av økonomiske grunner, men også for å sikre seg sterkere kontroll over utdanning og forskning. Denne rasjonaliseringspolitikken forverrer læreres og elevers/studenters arbeidssituasjon, og betyr at kvaliteten på utdanninga synker. Det yrkesretta innholdet i yrkesskoler, lærerskoler, sosialskoler etc. utvannes. På universitetene stykkes fagene opp i små biter som minsker muligheten for faglig fordyping og kritisk tenkning. De økonomiske innstrammingene betyr at mulighetene til å drive forskning blir dårligere. AKP(m-l) går mot denne rasjonaliseringspolitikken.

Grunnskolen, særlig ungdomsskolen, sliter i dag med alvorlige disiplinproblemer. Disse problemene må møtes, ikke med rop om mer «lov og orden» i skolen, men med krav om mer ressurser, mindre klasser, og med krav om endringer i skolens *innhold*. AKP(m-l) går mot forslag om linjdeling og nivågruppering i ungdomsskolen og frivillig 8. og 9. skoleår. Slike tiltak vil bety at klasseforskjellene i utdanninga økes.

AKP(m-l) er ikke imot kunnskapsmåling i skolen. Men det nåværende karaktersystemet fungerer undertrykkende på mange vis: Det splitter elevene, setter et mindreverdssempel på noen og muliggjør meningssensur. AKP(m-l) går inn for at karakterene fjernes i grunnskolen. På den videregående skolen går vi inn for at karakterene opprettholdes, av hensyn til opptak til videre utdanning. I høyere utdanning går vi inn for bestått/ikke bestått. AKP(m-l) vil kjempe for konfesjonsfri skole.

I klassesamfunnet Norge er det i praksis ikke lik rett til utdanning. Diskriminering skjer både på grunnlag av klasse, nasjonalitet og kjønn. Denne diskrimineringa skjer både gjennom økonomiske og ideologiske midler og må bekjempes på begge områder.

Vi stiller bl.a. følgende krav:

Grunnskole og videregående skole:

- Maksimum 20 elever i hver klasse.
- Flere rammetimer — et vilkår for skikkelig undervisning og reell valgfrihet.

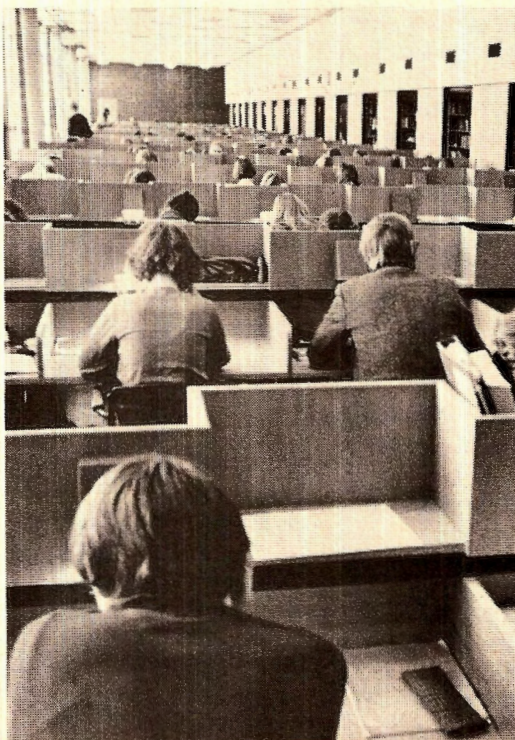
- Økte bevilgninger til klassesdeling, valgfag, hjelpeundervisning og spesialundervisning.
- Skoler der folk bor. Mot nedlegging av utkantskoler. Ingen nye skoler over 450 elever.
- Nei til relativ karaktersetning og normerte prøver.

Yrkesfaglige skoler og studieretninger.

- Sterk utbygging av alle yrkesfaglige studieretninger.
- Styrk fagopplæringa, nei til felles grunnopplæring i yrkesskolen.
- Maksimum 12 elever i klassen på yrkesskolen (verkstedstimene)
- For bestått/ikke bestått i yrkesteori og praksis, ingen karakterer i andre fag på de yrkesfaglige studieretningene.
- Forrett for 2. gangs søkere, mer vekt på praktiske fag ved opptak til yrkesfaglige skoler og studieretninger.

Universiteter, høyskoler og forskning.

- Nei til faglig og administrativ integrering av skolene under det regionale høyskolesystemet.
- Nei til rasjonalisering av universitetsutdanninga, mot vekttallsystem og lle forskning/undervisning.
- For alternative eksamensformer: hjemmeeksamener, gruppeeksamener etc.
- Vekk med løsarbeidersystemet i forskningssektoren — gi de ansatte fast jobb.
- Styrk utdanningsinstitusjonenes forskningsmuligheter gjennom økte bevilgninger.
- Nei til økt kontroll over forskning og undervisning fra stat og næringsliv.

KAP.23

MÅLKAMPEN

Flertallsinnstilling:

(Norge har i dag to offisielle skriftmål, nynorsk og bokmål. Den historiske årsaken er at Norge i 400 år var koloni under Danmark. Da ble det gamle norske skriftspråket underkua og dansk kom i bruk som eneste skriftmål i Norge.)

Det nynorske skriftspråket vi har i dag, bygger på de norske målføra, mens bokmålet har sine røtter i dansk. Det er først og fremst maktforholdene i samfunnet som har ført til at nynorsk er mindretallsmål i dag.

Alternativ formulering fra to medlemmer av komiteen:

Norge har i dag to offisielle skriftmål, nynorsk og bokmål. Grunnen er at Norge i 400 år var koloni under Danmark. Da ble det gamle skriftspråket underkua og dansk kom i bruk som eneste skriftmål i Norge.

Det nynorske skriftmålet vi har i dag, er en samnemner for de norske målføra, mens bokmålet er fornorska dansk. Det er først og fremst maktforholdene i samfunnet som gjør at nynorsken er mindretallsmål i dag.)

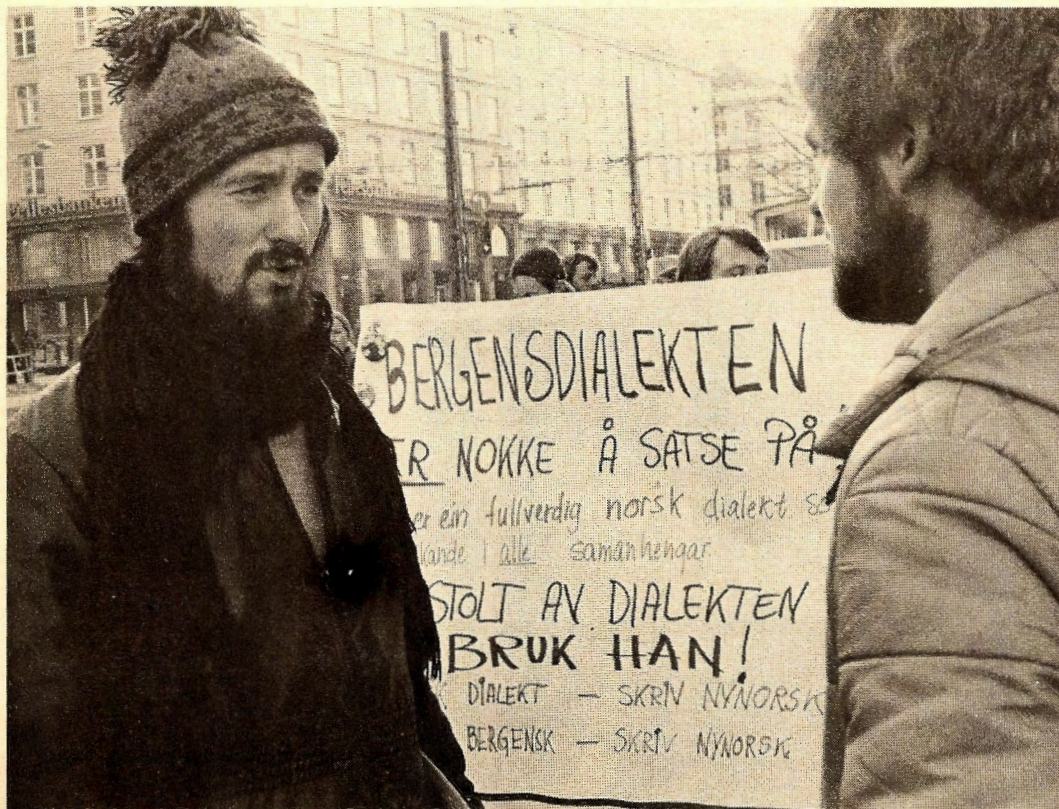
Nynorsk og dialektbrukerne har vært og er utsatte for hån, baktaling og annen diskriminering inkludert yrkesforbud. Riksmålsreaksjonen framstiller nynorsk og dialektene som ubrukelige, stygge og uforståelige. De vil og ha vekk alt som er norsk i bokmålet.

Trass i dette har nynorsken holdt seg stabil i store deler av landet i dette hundreåret. I den seinere tida har målreisninga hatt framgang og vunnet mer støtte enn på lenge.

Alle må sjølsagt få velge fritt om de vil bruke nynorsk, og nynorskbrukerne må ha samme rettigheter som bokmålsbrukerne.

AKP(m-l) kjemper for dette og stiller bl.a. følgende krav:

- Allmenn stemmerett i skolemålsavstemninger.
- Ingen offentlig motarbeiding av kravet om parallellklasser.
- Samme læremiddeltilbud i skolen og høyere utdanning for bokmål- og nynorskbrukere.
- Jamnstillingskravet skal gjelde for alle videregående skoler.
- Tilbud om norskundervisning ved alle faglinjer ved universiteter og høyskoler.
- Mållova må handheves i den offentlige målbruken.
- Egen ombudsmann for målspørsmål. Norskopplæring i statsetatene.
- Full språkjamnstilling i privat industri.
- LO må ta opp målkrava og gjennomføre jamnstilling internt.
- NRK må handheve nynorskprosenten og øke prosenten.
- Økt nynorskprosent i pressa.
- Flere programmer, særlig barne- og ungdomsprogrammer i NRK på nynorsk.
- Egne støtteordninger til nynorskforfattere og nynorsk litteratur.
- Teater og film må ta dialekter i bruk, lær av regionale teatrene.

Dialektaksjon, februar -78.

KAP.24 FOR MASSEIDRETT, MOT KOMMERSIALISERING

Idretten i Norge har en stor betydning. Den norske idrettsbevegelsen er det viktigste organisatoriske uttrykket for å ta vare på folks helse og behov for fysisk aktivitet. Norges Idrettsforbund organiserer det meste av denne virksomheten. Det har en ledelse som er dominert av næringslivsinteresser og borgerlige offiserer. NIF prioriterer toppidretten klart foran masseidretten.

Den viktigste motsigelsen innen idretten i dag går mellom det overveldende flertall av utøvere, trenere og ledere på den ene sida og stat, næringsliv og idrettsledelsen på den andre. Den siste ønsker en sterk organisering av idretten med en begrenset masseidrett, profesjonalisering og utstrakt satsing på toppidretten.

AKP(m-l) ser det som sin fremste oppgave å kjempe for masseidrettens kår. Det gjelder først og fremst klubbenes økonomi og etablering av nye anlegg. Kommunene får lite slingringsmonn fra statens side når de skal utforme sine budsjetter. Men bygging av anlegg, drift og vedlikehold skal være det offentliges ansvar. Idrettshaller som bygges for idretten skal også brukes av idretten. Det må bygges brukshaller. Ikke gigantiske prosjekter som må selges til messer og alt annet enn idretten for å finansiere seg sjøl.

AKP(m-l) krever økt offentlig støtte til masseidretten. Mange kommuner har analyser som viser hva idretten trenger av anlegg. Disse analysene må bli realisert.

AKP(m-l) er for en idrettsbevegelse som rommer idretter på alle nivåer. Men vi er imot profesjonell idrett, både den som er i statlig regi og den som er privat finansiert. Samtidig er vi for at toppidrettsutøvere skal få rimelige vilkår til å satse på idretten, og at den kan kombineres med en utdanning eller jobb.

AKP(m-l) støtter Norges Idrettsforbunds tiltak for å begrense misbruken av dopingmidler. Samtidig er det viktig å se hva som fremmer denne misbruken. Prestasjonsjaget, meget strenge krav

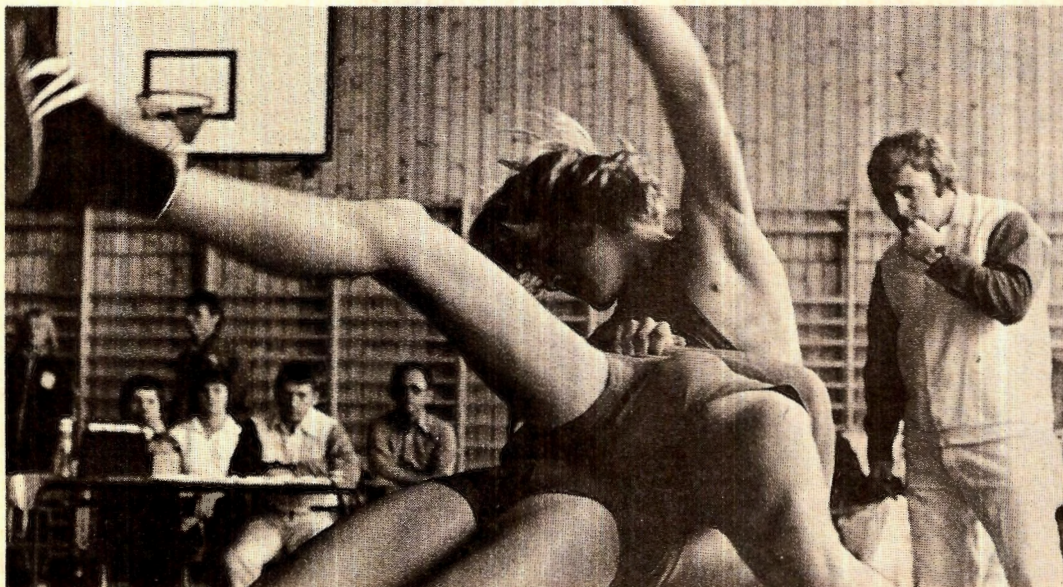
til internasjonal deltakelse og nasjonal sjåvinisme oppmuntrer til bruk av stimulerende midler. Dette finner vi også innen den norske idrettsbevegelsen.

AKP(m-l) vil støtte alle tiltak som fremmer allsidighet, utvikling og som demper prestasjonsjag og elitehysteri blant barn og ungdom. Barneidretten har i dag rundt regnet en halv million aktive. Mange klubber har rekrutteringsstopp. Det sier seg sjøl at behovet for barn og ungdoms fysiske utfoldelse og trening ikke blir ivaretatt. AKP(m-l) går imot alle former for broileridrett for å få fram stjerner innen enkeltidretter.

I dag har idretten et byråkrati som hindrer direkte kontakt mellom idrettslag, kretser som hindrer direkte kontakt med de bevilgende myndigheter. AKP(m-l) mener idrettslagene bør ta opp og fremme sine krav direkte overfor partiene i kommunestyrene og arbeide gjennom de kontaktutvalgene som nå eksisterer. På den måten blir det også lettere å avsløre de borgerlige politikeres store ord og deres manglende hensyn til idretten.

AKP(m-l) er imot den utviklinga vi ser innen internasjonal idrett, med konkurranser der bare de aller beste får være med. De nasjonale særforbundene mister mer og mer av kontrollen over hva det internasjonale samkvemmet skal gå ut på. Til internasjonale konkurranser blir det bare tatt ut de aller beste, de som har sjanser til å hevde seg i det desiderte toppsjiktet. En mer lempelig holdning her vil også kunne dempe noen av de verste kravene til topp resultater og farlige metoder for å nå dem.

AKP(m-l) mener idrettssamarbeid med Sovjet må vurderes nøye i hvert enkelt tilfelle. Situasjonen i verden nå tilsier at boikott er et viktig virkemiddel for å vise avsky for den måten Sovjet opptrer på i verden og ta avstand fra Sovjets bruk av idretten til å fremme sine imperialistiske interesser. Vi går inn for boikott av Sør-Afrika i alt idrettslig samkvem.

For ungdommen spiller idretten en svært stor rolle. Her fra Norges-cupen i bryting.

KAP.25

MOT NEDBYGGING AV HELSE- OG SOSIALSEKTOREN

Arbeidende mennesker skal ikke ha sin levestandard redusert til sultegrensen om de blir alderspensjonister, uføre eller på annen måte ikke kan delta i produktivt arbeid. Folketrygdens grunnpensjon må heves tilsvarende og ikke reduseres for ektefolk.

I dag ser vi at uføre nektes retten til arbeid fordi de ikke gir samme profitt som mennesker med full førighet. Kapitaleierne bruker også trygdesystemet til å kvitte seg med uønsket og ulønnsom arbeidskraft. Samtidig gjør staten lite for at de trygdede skal få like sosiale og kulturelle muligheter som resten av folket.

Eldre som blir nødt til å flytte på institusjon, umyndiggjøres i praksis og fratas selvfølgelig rettigheter til å bestemme over sitt eget dagligliv. Medisinsk hjelp til eldre prioriteres lavt fordi det ikke «lønner seg».

AKP(m-l) vil kjempe for redusert arbeidstid og lettere arbeid uten nedgang i lønna for arbeidstakere over 55 år. Samtidig går vi mot tvungen førtidspensjonering. Vi krever av regjeringa at den gjennomfører opptrappingsplanen for pensjonister i tråd med Leveraas-utvalgets løfter.

Vi stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

- Folketrygdens grunnpensjon må reguleres opp. Ingen avkorting i folketrygden for ektefeller.
- Bygg ut trygdeboliger, integrert i vanlig bopmiljø.
- Dekk behovet for sykehjem.
- Styrk hjemmehjelpsordninga.
- Eldre skal sjøl disponere pensjonen sin når de kommer på institusjon.
- Gjør de eldres rett til legebehandling reell.
- Gratis medisiner til alderspensjonister.
- Gratis telefon til eldre.
- Utbygging av attføringsinstitusjoner etter de uføres behov.
- Boligblokker, offentlige bygninger og kommunikasjonsmidler pålegges å gjennomføre tekniske tiltak som gjør det lettere for uføre å bevege seg.
- Pålegg om vernede arbeidsplasser i alle bedrifter.

Høyanger kjemper for sjukehuset. Staten vil skjære hardt ned i en «uproduktiv» sektor.

KAP.26 FORSVAR ALDERSPENSJONISTERS OG TRYGDEDES RETTIGHETER

Utgiftene til trygder, helse- og sosialvesen utgjør den største posten på statsbudsjettet. Denne «velferden» er et forsøk på å lappe på, og delvis skjule, de menneskefiendtlige virkningene av det kapitalistiske systemet. Under den økonomiske krisa i 70-åra skjedde det drastiske nedskjæringer på mange områder av helse- og sosialvesenet. Denne nedskjæringspolitikken vil fortsette, trass i at helse- og sosialsektoren nå står overfor enda større oppgaver, pga. arbeidsløshet og bolignød, dyrtid og senka reallønn.

Vi må slå fast at de virkelige årsakene til helsemessige og sosiale problemer ligger i det kapitalistiske samfunnssystemet sjøl. Vi må støtte alle kamper mot avfolkning av utkantene, mot nedlegging av arbeidsplasser, helsenedbrytende arbeidsmiljø og andre forhold som vi veit fører til helsemessige og sosiale problemer. Samtidig må vi kreve at kapitalen *betaler* for de skadene den påfører folk. Vi går mot alle nedskjæringer på helse- og sosialsektoren. Vi går også mot ordninga med rammefinansiering for helsesektoren, der staten bevilger en fast sum til hvert fylke, som fylket sjøl skal fordele. Denne ordninga betyr at staten kan fraskrive seg alt ansvar for drift og prioritering av helsearbeid innafor det enkelte fylke. Vi krever økte statlige tilskudd til fylkeskommunale og kommunale helse- og sosialtiltak.

Psykisk og fysisk funksjonshemmede ses på som uproduktiv arbeidskraft som skal oppbevares med minst mulige kostnader. Vi går mot den brutale og nedverdiggende behandlinga mange utsettes for i form av sløvende medikamenter og tvangsmidler. Vi vil slåss for flere ressurser til institusjonene, og mot undertrykking av klientene innad i institusjonene. Institusjonsinnlagtes rettsikkerhet må styrkes, både i forhold til vilkårlige tvangsinneleggelser og overgrep i institusjonene.

AKP(m-l) går inn for tiltak som kan redusere den ydmykende kontrollen og sosiale stemplinga mange helse- og sosialklienter må utsette seg for for å få det de trenger til livets opphold.

AKP(m-l) krever at helse- og sosialvesenet skal være innretta på helsemessig og sosial rehabilitering av klientene, ikke på oppbevaring og kontroll.

Helse- og sosialarbeiderne har vist seg som ei viktig drivkraft i kampen mot nedskjæringer på helse- og sosialsektoren. I denne kampen er de blitt møtt med kraftige represalier, både fra stat, kommune og LO-ledelse. Å styrke helse- og sosialarbeidernes fagorganisasjoner, og å kjempe for deres demokratiske rettigheter, er en viktig del av kampen mot den helse- og sosialpolitiske nedrustninga. AKP(m-l) støtter også alle tiltak i retning av organisering blant helse- og sosialklientene.

Vi stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

- Folketrygdfondets milliarder skal ikke brukes til billige lån for storbedrifter og kredittinstitusjoner, men til billige lån til utbygging av helse- og sosialvesenet.
- Bort med etableringsloven for leger, utbygg i stedet primærhelsetjenesten over hele landet.
- Nei til nedlegging av småsykehus og fødeavdelinger.
- Staten må opprette nye stillinger slik at eksisterende helse- og sosialinstitusjoner får full drift.
- Utbygg hjemmehjelpsordninga, høyere lønn for hjemmehjelpene.
- Legg sosialhjelpsordninga om til indeksregulert minstetrygd for klienter som trenger langvarig understøttelse.
- Garantert minsteinntekt for funksjonshemmede, alle tekniske hjelpemidler gratis.
- Legg ned Reitgjerdet.
- Bygg ut psykiatriske og barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker.
- Forhandlingsrett til de trygdede gjennom deres interesseorganisasjoner.
- Gratis tannbehandling.

I -78 gikk mange funksjonshemmede til Stortinget med krav om økte minstepensjoner. Innfri løftene fra Leverås-utvalget!

A. Alkoholpolitikk

Misbruk av alkohol er det mest omfattende rusmiddelproblemet i Norge i dag, og fører til svære helsemessige og sosiale skader. Alkohol bidrar til å svekke arbeiderklassens kampevne. I det siste har særlig misbruket blant ungdommen økt.

Alkoholmisbruk har, i likhet med annet rusmiddelmisbruk, klare sosiale årsaker. AKP(m-l) krever kraftig økning i opplysningsarbeidet om alkoholens og andre rusmidlers skadevirkninger, særlig i skolen. AKP(m-l) går inn for at fagbevegelsen tar del i kampen mot alkoholmisbruk, gjennom opplysning og andre tiltak. AKP(m-l) støtter også den opplysningsvirksomheten som drives av avholdsorganisasjonene.

Den forholdsvis restriktive alkoholpolitikken i Norge har medført at vi har lavere alkoholkonsum og færre alkoholskade enn i mange andre land. AKP(m-l) går mot liberalisering av de nåværende reglene. AKP(m-l) er for en restriktiv politikk når det gjelder skjenkebevillinger. Erfaringer viser imidlertid at for strenge restriksjoner, sjøl om de får forbruket ned, fører til andre alvorlige problemer; under forbudstida fikk vi f.eks. for første gang profesjonell kriminalitet i stort omfang i Norge, i tilknytning til smugling etc.

Flertallsinnstilling:

(AKP(m-l) går mot forbud av de sterke ølsortene og senking av alkoholprosenten i pils. Slike tiltak vil av mange bli sett på som byråkratiske overgrep, og de positive virkningene på alkoholkonsumet vil være forholdsvis små. For øvrig støtter vi hovedtrekkene i statssekretærutvalgets innstilling.)

(Alternativt forslag fra to medlemmer:

AKP(m-l) støtter i hovedsak statssekretærutvalgets innstilling, inkludert forbud mot sterke ølsorter og senking av alkoholprosenten i pils.)

Vi stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

- Behandling og hjelp til alkoholskade ut av særomsorgen og inn i det offentlige helse- og sosialapparatet.
- Sterk utbygging av ettervern/rehabiliteringsarbeid *utafor* institusjon.
- Styrk rehabiliteringsarbeidet for alkoholskade på arbeidsplassene.
- Støtt AKANs arbeid.
- Kommunen må sørge for alkoholfrie kafeer for ungdom.
- Avrusningsplasser for ungdom.

B. Narkotikapolitikk

Finansorganisasjonene bak narkotikahandelen driver planmessig spredning av narkotika til ungdom. Legemiddelindustrien gjør også stor profitt på tunge, vanedannende medikamenter. Stoffmisbruk påfører ungdom svære helsemessige og sosiale skader, og lammer evnen til organisert

kamp mot den undertrykkinga ungdommen utsettes for.

Regjeringa har vist liten vilje til å sette inn ressurser som monner for å hjelpe narkotikaskadd ungdom. Forvernsenteret i Oslo ble nedlagt, Solliakollektivet måtte streike i 4 måneder for å få penger til drift.

AKP(m-l) mener at det i visse situasjoner er nødvendig å ty til tvangsbehandling. Men de borgerlige politikernes rop om mer tvang er i dagens situasjon bare et forsøk på å skyve ansvaret for bevilgningspolitikken fra seg. Nå er det ikke engang plasser for dem som ønsker frivillig behandling. Hovedspørsmålet *nå* er økte ressurser. AKP(m-l) krever kraftig utbygging av behandlings- og rehabiliteringstiltak *særegent innretta* på unge stoffmisbrukere. Behandlinga må følges opp med ettervern, arbeid, bolig og sikker inntekt.

I behandling av stoffmisbrukere må en mobilisere misbrukernes egne krefter og vilje til å komme seg ut av problemene. AKP(m-l) støtter også tiltak rusmiddelbrukere, deres pårørende og andre tar for å organisere seg til felles kamp mot misbruket.

AKP(m-l) går mot all legalisering av omsetning og bruk av narkotiske stoffer, også hasjisj. Flere av politiets ressurser må settes inn på å komme narkotikaomsetninga til livs.

Vi stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

- Styrk barnevernet. Flere ansatte, større ressurser.
- Øking av bevilgningene til oppsøkende og forebyggende ungdomsarbeid (utekontaktarbeid)
- Raskere og enklere innleggingsprosedyre i behandlingsinstitusjoner.
- Utbygg behandlingstilbud av Solli-typen i alle landsdeler. Utbygg også andre behandlingstiltak *særegent innretta* på unge stoffmisbrukere.
- Nei til uføretrygding av unge narkomane.
- Økt adgang for fengslede narkomane til å bli overført til behandlingsinstitusjon.

Mot rusgift — men hvilken linje?

For eller mot vann i pilsen? Her legges det fram to forslag. Men alkoholproblemene fortjener debatt om mer enn det.

KAP.28

KRIMINALPOLITIKK

Rettsapparatet har et klart klassestempel. Arbeiderklassens og det arbeidende folkets politiske og økonomiske kamp blir forsøkt kriminalisert, politi settes inn mot streikende arbeidere. Lovgivning og domstoler er i liten grad innretta på å beskytte arbeiderklassen og det arbeidende folket mot trusler på liv og helse i form av f.eks. farlig arbeidsmiljø, mot økonomisk svindel i form av f.eks. boligspekulasjon, og mot angrep på deres demokratiske rettigheter i form av f.eks. yrkesforbud. Den lovgivninga som tross alt finnes på disse områdene, blir lite effektivt håndhevet. Straffene, også for brudd som koster arbeidsfolk livet, er lave. AKP(m-l) går inn for skjerpet lovgivning og skjerpete strafferammer på disse områdene. Vi krever også økte, lovfestede rettigheter for arbeiderne i kampen mot farlig arbeidsmiljø (se avsnittet om arbeidsmiljø.)

Arbeidsfolk har ikke råd til å betale dyr advokathjelp. Derfor har de også små muligheter til å forsvare de rettighetene de har ved å gå til domstolene. AKP(m-l) krever fri sakførsel.

Bortsett fra promillekjørere, er det i hovedsak småtjuver fra arbeiderklassen og filleproletariatet som befolker norske fengsler. Storbedriftenes kriminalitet — valutasvindel, skattesnyteri, brudd på arbeidsmiljøloven, forurensninger, går stort sett fri. AKP(m-l) krever skjerpet lovgivning og skjerpete strafferammer på disse områdene. Politiets ekspertise for å etterforske hvitsnippforbrytelser må styrkes. AKP(m-l) krever at rettsapparatet omprioriterer arbeidet, slik at de virkelig store hvitsnipplovbruddene blir påreagert.

AKP(m-l) ser det også som viktig å bekjempe den tradisjonelle kriminaliteten. Tyverier og voldslovbrudd rammer i stor grad arbeiderklassen og det arbeidende folket. Men all erfaring viser at en restriktiv kriminalpolitikk, med hyppig bruk av lange fengselsstraffer, ikke løser problemet. Negativ sosial læring inne i fengselet, vansker med å få jobb, bolig, nye venner etter løslatelsen, øker sannsynligheten for ny kriminalitet. Samtidig er antakelig den avskrekkende virkningen på andre gjerningsmenn minimal for vanlige lovbrudd. AKP(m-l) krever at forebyggende tiltak og etterverntiltak oppprioriteres. Særlig må hjelp til arbeid og bolig rett etter løslatelsen styrkes. Langtidsfanger må få hjelp til å kvitte seg med gjeld mens de sitter i fengsel.

Vi stiller i tillegg bl.a. følgende krav:

AKP(m-l) krever at statlige erstatningsordninger for både volds- og vinningsofre bygges ut.

AKP(m-l) støtter i hovedsak Kriminalmeldingas reformforslag.

AKP(m-l) krever styrket rettssikkerhet og økte demokratiske rettigheter for fanger. Vi krever rett til meningsfylt arbeid og utdanningstilbud i fengslene.

— Redusert bruk av fengsel overfor tradisjonell vinningskriminalitet. Kortere fengselsstraffer.

- Redusert bruk av varetekt for mistenkte for mindre lovbrudd. Øvre tidsgrense for lovlig bruk av varetekt.
- Nei til barn i fengsel. Hev den kriminelle lavalder til 15 år.
- Kriminalomsorg i frihet inn under Sosialdepartementet.
- Opphev sikring.
- Nei til samfunnstjeneste.
- Nei til bruk av isolat i fengslene.
- Innfør normallønnsordning for langtidsfanger.
- Nei til utvikling av en asosial og lukket fangekultur. Utvidet adgang til besøk, permisjoner, frigang.
- For fangers rett til å organisere seg effektivt.
- Høyere lønn, bedre arbeidsvilkår og utdanningstilbud for fengselsbetjentene.
- Nei til opprustning og militarisering av politiet. Nedlegg terrorpolitiet.
- Nei til oppretting av politidirektorat.

Hva mener AKP(m-l) om de siktede og fangenes rettigheter?